GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ŠT. 63 — CENA DIN 10.— Kranj, dne 16. avgusta 1957

AKTUALNO VPRAŠANJE

Letošnja letina za borovnice na Gorenjskem ni bila ugodna, zato pa se je sreča tembolj nasmehnila gobarjem. Pri trgovskem podjetju OZZ Kranj in pri »Gosadu« v Ljubljani smo se pozanimali, kako je z letošnjim odkupom gozdnih sadežev in zdravilnih zelišč.

V Kranju so nam povedali, da so kmetijske zadruge odkupile le okoli 40 ton borovnic, medtem ko je bil lanski odkup za 80 ton večji. Odkupna cena je bila letos precej višja, saj so nabiralci dobili za 1 kg borovnic 80 dinarjev.

Tudi zdravilna zelišča na Gorenjskem ljudje pridno nabirajo. Trgovsko podjetje »Gosad« Ljubljana jih je v okraju Kranj do konca julija odkupilo 714.840 kg. To je kar lepa številka. Odkup gob pa je bil letos na Gorenjskem manj uspešen kot v drugih predelih Slovenije. Morda zaradi tega, ker je Kranj pretežno industrijski okraj in za nabiranje gob med ljudmi ni dovolj zanimanja. Do konca meseca je podjetje »Gosad« odkupilo v kranjskem okraju le 135 kg suhih gob. Odkup sicer še ni zaključen, vendar bi bila ta številka lahko mnogo večja, če ne bi večina nabiralcev prodajala svežih gob kar na trgu. Tudi te so šle letos dobro v denar, saj se je cena gibala med 180 in 200 dinarji za kg. Povprečna odkupna cena za kilogram suhih gob pa je bila letos 1600 dinarjev.

-ey

AKTUALNO VPRAŠANJE

VEČJA VLOGA OBČIN

Kakor kaže, bomo nove ljudske odbore volili oktobra letos. Ti bodo prevzeli še pomembnejše naloge kot so jih sedanji. Govorimo namreč lahko o nadaljnji stopnji komunalnega sistema, v kateri dobivajo občine še večjo vlogo.

V začetku svojega življenja posamezne občine niso mogle prevzeti nekaterih pristojnosti, razvitejše pa so jih že kaj kmalu pogrešale. Tako tudi v našem okraju, zlasti v bivših mestnih občinah s posebnimi pravicami, čutimo močne težnje po prenosu nekaterih pristojnosti z okraja na občine. Tu gre, denimo, za nekatere inšpekcijske službe, brez katerih občine težko uspešno delajo. Podobno velja glede nekaterih pristojnosti na področju šolstva, kar se je pokazalo v razpravah o šolski reformi. Osnovne šole, denimo, so v pristojnosti občin, gimnazije pa v pristojnosti okraja, kar le-te trga iz organske celote občine, in podobno.

Take težnje po krepitvi vloge občine v komunalnem sistemu upoštevata osnutka zakona in uredbe o pristojnosti ljudskih odborov občin in okrajev. Oba osnutka je pripravila posebna komisija Zveznega izvršnega sveta in sta zdaj dana v razpravo. V nihanju med stališči, ali naj bi pri odmerjanju pristojnosti upoštevali potrebe, možnosti in sposobnosti manj razvite, srednje ali pa razvitejše občine, se je komisija odločila, naj bi bila osnova pri določanju občinskih pristojnosti razvita občina. Predlogi osnutkov predvidevajo prenos poslov s področja finančne, veterinarske, tržne, kmetijske in gradbene inšpekcije, inšpekcije dela ter nekaterih poslov s področja šolske inšpekcije z okraja na občine. Nerazvite in manj razvite občine, ki nimajo strokovnega aparata, da bi lahko uspešno opravljal naloge, ki so v zvezi s temi pristojnostmi, naj bi po predlogu teh osnutkov lahko uredile posamezne strok. službe skupno za dve ali več takih občin. To pa prinaša s seboj seveda tudi nekatere probleme (vprašanje ustrezne razdelitve stroškov, odgovornost teh služb ljudskim odborom itd.).

Razširitev občinskih pristojnosti predvidevajo omenjeni osnutki, dalje v tem, da okrajni ljudski odbori ne bi več dajali soglasja k nekaterim sklepom ljudskih odborov občin. To izrekanje soglasja je bilo v marsičem le formalno in je dokaj obremenjevalo dnevni red okrajnih ljudskih odborov, hkrati pa je zavlačevalo rešitev posameznih problemov.

(Nadaljevanje na 2. strani)

PRIDELEK ŽIT JE MOGOČE OBČUTNO POVEČATI

Prizadevanja za zboljšanje in povečanje kmetijskih pridelkov so letos večja kot kdajkoli prej. Da bi povečali hektarski donos žit, so letos sklenili, da bodo sejali tiste vrste žit, ki na gorenjskih tleh najbolje uspevajo, seveda z uporabo določenih agrotehničnih ukrepov. Sedaj je povprečje pridelka pšenice na Gorenjskem 1200 do 1400 kg na ha. Poskusi z znanimi vrstami pa kažejo, da se da pridelati tudi na Gorenjskem znatno več pšenice na ha. Kadolške vrste se da n. pr. pridelati do 2500 kg na ha, plantahofske do 3200 kg in tasilo pšenice do 4000 kg na ha. Lepe uspehe so pri pridelovanju pšenice dosegli na Kmetijskem posestvu v Poljčah, kjer je povprečje v šestih letih 3300 kg plantahofske pšenice na ha.

Tako povečanje pridelka pšenice se da doseči z malenkostnimi izboljšavami, z malenkostnim prizadevanjem. Predvsem je treba zagotoviti dobro seme in potem, kar ni nič manjše važnosti, zemljo tudi ustrezno obdelovati. Kmetje bodo letos pri kmetijskih zadrugah lahko zamenjali domače pšenično seme za boljše in ustreznejše sortne vrste semena. Razen pšenice bodo na ta način prihodnje leto sejali tudi rž, ječmen in oves.

Uspehi te akcije se bodo pokazali v polni meri šele čez leta. Letos bodo na Gorenjskem zamenjali 9,5 vagonov vsega semenskega žita, to se pravi, da bodo s tem sortnim žitom posejali eno osmino vseh površin, ki so namenjene pridelevanju žit.

INDUSTRIJSKA VZGOJA NA DELOVNEM MESTU

Stalni industrijski razvoj zahteva iz dneva v dan več specializiranih ljudi. Ker je specializacija ljudi v proizvodnji vedno ožja, strokovne šole ne morejo vzgajati ljudi, ki bi postali na svojih delovnih mestih v najkrajšem času dobri strokovnjaki. Ozko pojmovanje, da je poklic znanje celotnega proizvodnega procesa od surovine do končnega izdelka, ne ustreza več hitremu razvoju industrije. Vedno večja delitev dela zahteva od delavca predvsem poznavanje tistih faz, kjer delavec neposredno dela.

Korak stran od takega obrtnega pojmovanja poklicev pomeni že nova nomenklatura, ki priznava okoli 1900 poklicev, medtem ko jih je prejšnja le 500. Naše strokovne šole pa obravnavajo le 150 poklicev.

Prav zato se vsiljuje vprašanje — ali je pametno, da se za vsako ceno poskuša vzgajati delavce pretežno v industrijskih in drugih strokovnih šolah in — ali ne bi kazalo, da bi jih prav zaradi vedno večje specializacije vzgajali na hitrejši, enostavnejši, uspešnejši in cenejši način, s priučevanjem na delovnih mestih v proizvodnji? S praktičnim izobraževanjem na delovnih mestih bomo vzgojili prav tako dobrega industrijskega delavca, ki bo lahko postal, ko bo spoznal operacije dela, prav tako dober mojster in specialist pri svojem delu.

Na Gorenjskem so zahteve po takem strokovnem usposabljanju, ki naj omogoči mlademu človeku hitrejši in boljši napredek pri izpopolnjevanju njegovega strokovnega znanja, da se bo lahko čimprej uveljavil na svojem delovnem mestu in postal strokovnjak in pri izobraževanju, ki naj dopolni sedanje usposabljanje po strokovnih šolah, iz dneva v dan večje. Predvsem v nekaterih večjih podjetjih na Gorenjskem so se lotili takega usposabljanja s PIV-1, PIV-2 in PIV-3 tečaji. Te tečaje je do sedaj na Gorenjskem obiskalo preko 2000 ljudi. Za prenašanje teh metod na nižji strokovni kader je na Gorenjskem do sedaj 12 inštruktorjev.

Pri tem izobraževanju pa se pojavljajo tudi težave. Delavci v podjetju še vedno niso dovolj poučeni, zakaj pravzaprav odhajajo mojstri na PIV tečaje, kakšne so koristi in predvsem namen teh tečajev. V več primerih vedo le to, da mojstri odidejo na tečaj in ko se vrnejo, delavci občutijo, da se je njihovo ravnanje spremenilo, izboljšalo. Često se sprašujejo, čemu, in ker ne vedo, se jim vzbudijo nezaupanja. Taki pojavi med delavstvom se kažejo tam, kjer sindikalne organizacije v podjetjih delavcem niso dovolj pojasnile, za kaj pravzaprav gre, da je namen tega, da v najkrajšem času, z najmanjšimi stroški vzgojimo čim boljši kader.

Taka vzgoja je v nujni povezavi z medsebojnimi odnosi v proizvodnji in tudi odnosom do delavskega upravljanja. Ker se bo pravi uspeh teh prizadevanj pri praktičnem izobraževanju pokazal šele tedaj, ko bodo kolektivi sprejeli te sodobne metode izobraževanja kot nekaj nujnega, za nadaljnji razvoj neobhodno potrebnega, to je, kadar bodo razumeli, za kaj pravzaprav gre, se je Okrajni sindikalni svet odločil, da bo povabil Zavod za proučevanje organizacije dela in varnost pri delu iz Ljubljane. Le-ta bo prikazal občinskim sindikalnim vodstvom metode praktičnega priučevanja nižjega strokovnega kadra, kakor tudi program drugih seminarjev za višji vodilni in ostali kader. Občinska sindikalna vodstva bodo tako skupno z vodstvi sindikalnih podružnic v podjetjih laže seznanjala kolektive o potrebah in koristnih posledicah takega izobraževanja za povečanje proizvodnosti dela.

Drugo, nič manj važno, je, kako v podjetjih te metode praktičnega izobraževanja uporabljati. Metode same kadra v podjetjih ne morejo sistematično vzgajati, temveč je treba najti ustrezno organizacijsko obliko tega dela v okviru organizacije dela v podjetjih. Dosedanje izkušnje kažejo, da je s centri za izobraževanje kadra v podjetjih možno uspešno zagotoviti sistematično uporabo teh metod pri vzgoji kadra. Seveda naj bodo ti centri prilagojeni potrebam proizvodnje in načinu dela v podjetjih.

Na Gorenjskem so se v štirih večjih podjetjih («Planika«, »Iskra«, Železarna Jesenice, BPT) že lotili ustanavljanja takih centrov praktičnega izobraževanja kadra na delovnih mestih, oziroma so jih ponekod že ustanovili. Doseženi so tudi že prvi uspehi, ki jih vsekakor ne kaže prezreti. Način prenašanja teh metod na delavce zasleduje sicer enoten cilj, le način posredovanja znanja je prilagojen specifičnim potrebam podjetij.

Medtem ko so večja podjetja že našla nekakšno pot do vzgoje kadra, se manjša podjetja še vedno borijo s težavami. Za manjša podjetja je vzgoja lastnih inštruktorjev v pretežni meri predraga. Ker si ta podjetja verjetno ne bodo mogla privoščiti tega, da bi imela svoje inštruktorje, si bodo morala pomagati na drug način.

Dokončne rešitve, kako naj manjša podjetja vzgajajo svoj kader, do sedaj še ni. Obstojajo sicer nekatere variante, ki pa jih bo treba še proučiti. Morda bi kazalo, da bi bil pri Tajništvu za delo okrajni inšpektor, ki bi povezoval delo inštruktorjev večjih podjetij in jih hkrati tudi usmerjal, da bi delali še v manjših podjetjih. Pri tem bi le-ta tudi sam sodeloval pri delu v manjših podjetjih. Tako službo bi lahko organizirali tudi v industrijsko razvitih občinah. To delo bi bilo verjetno manj upravnega značaja in bi morda kazalo poiskati ustreznejše rešitve. Morda bi se dalo urediti tako, da bi imel Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v okraju svojo ekspozituro, kjer bi bil inšpektor, ki bi pomagal izključno manjšim podjetjem. Ali pa — morda bi kazalo, da bi delal pri Klubu gospodarstvenikov za Gorenjsko v Kranju inštruktor, ki bi bil hkrati uslužbenec kluba. S tem pa spet nastane vprašanje, ali naj bi ta inštruktor pomagal samo tistim podjetjem, ki so člani kluba, ali vsem, ali brezplačno ali za določen prispevek itd. Sicer pa je to že tehnična plat tega vprašanja.

Ker je praktično izobraževanje nujna pot do vzgoje ljudi v industriji, povečanja proizvodnosti in tudi najboljša pot, da se med kolektivom, predvsem še med mojstri in delavci, poglabljajo socialistični odnosi, je tako sodobno izobraževanje prav tako važno za manjša podjetja kot za večja. Treba bo le poiskati pot, ki bo najbolj ustrezala.

Lj.

Kljub muhastemu vremenu se še vedno najde dovolj toplih dni, še kar pretoplih, da vsak z olajšanjem poišče primerno kopel. Na kranjskem kopališču (levo zgoraj) je vedno živahno, prav tako pa tudi ob Kokri (zgoraj) in ob Savi, ki kljub temu, da nista pretopli, privabljata številne kopalce

naš razgovor

»Lepo je pri vas, lahko bi bilo še lepše . . .«

Na Bledu je prijeten vrvež. Slišiš govorico v najrazličnejših jezikih, od srbohrvaščine do angleščine, italijanščine, nemščine in skandinavskih jezikov. Človek včasih niti ne ve, kako bi sobesednika ogovoril. Zato se dostikrat zgodi, da domačina ogovoriš v kakem tujem jeziku, s tujcem pa začneš kar po »kranjsko«.

Gospod G. V. je iz Italije. (Ni želel, da bi njegovo ime objavili s polnim imenom.) Prvič preživlja svoj dopust pri nas, na Bledu.

Srečal sem ga pred vhodom v prostore potovalne agencije »Triglav«, kamor je prišel po informacije glede izleta v Bohinj. — Ni bil prav nič presenečen, ko sem ga ogovoril:

»Ste prvič v Jugoslaviji?«

»Da.«

»Koliko časa ste že na Bledu?«

»Pet dni!«

»Kako vam je všeč? — Kakšno je na splošno vaše mnenje o naših turističnih krajih in o postrežbi v gostinskih obratih?«

»Pri vas je zelo lepo. Imam občutek, da se morda dovolj ne zavedate vseh lepot, s katerimi vas je obdarila narava! . . .«

»Zakaj?«

»Pri vas bi bilo lahko še lepše kot je. Bled je idealen kraj za letovišče. Toda zdi se mi, da bi bil lahko precej bolje urejen kot je. Če samo omenim kopališče, ki je vse prej kot dostojno takega letovišča.

Hrana je v hotelih okusna in obilna. Vendar je vse premalo izbire. Morebiti bi bilo bolje, ko bi bile porcije manjše in izbira večja, pri istih cenah . . .«

Potem sva še govorila o turističnih lepotah Italije, najin razgovor pa je moj sobesednik zaključil nekako takole:

»Je res tako težko za vaša gostinska podjetja, imeti na razpolago vedno hladno pivo? . . .«

Kaže, da bo treba z Bledom, kot našim najbolj znanim alpskim turističnim krajem, nekaj ukreniti. Vrsto izboljšav bo treba še narediti, da bo moč obdržati dosedanji renome, tega res za mnoge tujce edinstvenega alpskega letovišča v naši državi.

I. A.

TE DNI PO SVETU

△ Sovjet. vladna in partijska delegacija z Nikito Hruščevom in Anastasom Mikojanom na čelu se je vrnila iz Vzhodne Nemčije v Moskvo. Na mitingu, ki so ga priredili takoj po vrnitvi delegacije, je Nikita Hruščev rekel, da je obisk v Vzhodni Nemčiji presegel vse njegovo pričakovanje. Delegacija je odpotovala v Berlin z občutkom bojazni glede čustev do sovjetskega ljudstva, ker so še živo v spominu velike žrtve, ki so padle na obeh straneh v drugi svetovni vojni. V stališču Nemcev do sovjetskih narodov, je rekel Hruščev, pa je nastal prelom. Ogromna večina nemškega naroda je odločno za prijateljstvo s Sovjetsko zvezo in za mir. Nemci so proti novi atomski vojni. Glede združitve Nemčije je Hruščev ponovno dejal, da je vzhodnonemški predlog o nemški državni zvezi v sedanjem trenutku edina realna in pravilna pot. Na koncu je Hruščev govoril o nujni potrebi po krepitvi enotnosti med socialističnimi deželami.

△ Vodja angleške laburistične stranke Hugh Gaitskell je prispel na jadransko obalo na zasebni obisk v naši državi.

△ Podpredsednik zveznega Izvršnega sveta Svetozar Vukmanović je preko Kalkute in Singapura prispel v Djakarto v Indoneziji. Tam bo ostal na uradnem obisku 10 dni. Na vprašanje novinarjev je Vukmanović odgovoril, da je namen njegovega obiska v azijskih deželah, da se seznani z njihovim napredkom na gospodarskem in socialnem področju. Pripomnil je, da bo med obiskom proučil možnosti za okrepitev trgovinskih stikov Jugoslavije z azijskimi in afriškimi deželami in da je njegovo potovanje predvsem gospodarskega značaja.

△ Sirska vlada je obdolžila tri ameriške diplomate iz veleposlaništva ZDA v Damasku, da so zapleteni v zaroto proti sedanjemu režimu v Siriji. Diplomati so bili izgnani iz Sirije. Ameriška vlada je na to odgovorila tako, da je izgnala dva sirska diplomata iz ZDA in obvestila Sirijo, da se ameriški veleposlanik, ki se zdaj mudi v ZDA, ne bo več vrnil v Damask.

△ Predstavnik omanskega imama, vodje omanskih upornikov, je izjavil novinarjem, da se bodo Omanci borili, dokler jim ne bo zmanjkalo orožja in streliva. Kar zadeva britanski napad, je predstavnik dejal, da se je Velika Britanija zanj odločila delno tudi iz bojazni, da ne bi začeli Amerikanci izkoriščati omanskih ležišč nafte.

△ Predsednk ZDA Eisenhower je izjavil, da bo nemara sklical Kongres na izredno zasedanje, če zdaj odobreni krediti za pomoč tujini ne bi zadostovali. Kongres je namreč odobril za ameriško pomoč tujini 3 milijarde in 400 milijonov dolarjev, Eisenhower pa predvideva, da ta vsota v sedanjem mednarodnem položaju ne bo zadostovala.

△ Od začetka aprila pa do zdaj so demobilizirali na Kitajskem 620.000 vojakov, ki so jih zaposlili v kmetijstvu in industriji.

△ V kitajski pokrajini Šantung so velike reke prestopile bregove in v prejšnjem mesecu poplavile dobra dva milijona hektarjev zemlje. Še zdaj je pod vodo nad pol milijona hektarjev.

△ Pred tednom dni se je odpravila na osvajanje dveh vrhov v pogorju Mont Blanca skupina, v kateri so bili izkušeni poljski alpinist Gronski in mlada Jugoslovana Staničević in Pekić. Odtlej o tej skupini ni bilo več nobenega glasu. Reševalne ekipe čakajo, da se bodo vremenske prilike toliko zboljšale, da se bodo lahko odpravile za sledjo pogrešanih planincev.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

ALŽIRSKA VOJNA JE DRAGA

Vlada Bourgès-Maunouryja ima posmehljiv vzdevek »počitniška vlada«. To zato, ker ji prisojajo le začasni značaj in nima trdne večine v parlamentu. Menijo, da bo trajala samo prek poletja, jeseni pa jo bo zamenjala druga garnitura. Njena naloga je zato opravljati zgolj tekoče posle.

Toda prav ta »počitniška vlada« je zadnje dni izvedla vrsto finančnih reform, ostrejših in daljnosežnejših kot katerakoli njena predhodnica v povojnih letih.

S štirimi obsežnimi reformami namerava Bourgès-Maunouryjeva vlada ozdraviti francoske finančne razmere in odstraniti velikanski proračunski primanjkljaj, ki povzroča čedalje večji glavobol vsem francoskim finančnim in gospodarskim strokovnjakom. Pred nekaj dnevi je vlada s prvo vrsto reform zmanjšala proračun za prihodnje leto; z drugo je nato skušala zajeziti rastoči denarni obtok; s tretjo pa z raznimi omejitvami in posebnimi ukrepi hoče doseči ravnotežje v zunanji trgovini, tako da bo predvsem znižala uvoz in povečala izvoz. Istočasno je vlada v določenih primerih zmanjšala vrednost franka za eno petino. V teh dneh pa pričakujejo še četrto vrsto reform, ki naj bi omogočila vladi ustalitev cen na domačem trgu.

Vsi ti izredni ukrepi naj bi postavili na noge razrahljano francosko gospodarstvo. Glavni njihov pobudnik je komaj 37 let stari finančni minister Félix Gaillard, doslej najmlajši francoski minister financ. Ta se je zdaj proslavil z najstrožjimi ukrepi varčevanja in najobčutnejšimi proračunskimi zmanjšanji v državnih izdatkih, kar jih je bilo po drugi svetovni vojni.

Težak gospodarski položaj Francije seveda ni nekaj docela novega. Glavni vir vseh težav je ta, kot pravi sam minister Gaillard, da Francija že nekaj let občutno več troši, kot proizvaja. Odtod znatna težnja celotnega francoskega gospodarstva k inflaciji.

Te težave se zelo nazorno zrcalijo tudi v državnem proračunu, oziroma v čedalje večjem primanjkljaju. Nekaj zanimivih številk, ki nazorno prikazujejo ta porast, ne bo odveč.

Budžetski primanjkljaj l. 1955 400 milijard frankov, leta 1956 637 milijard frankov, letos pa že v prvem polletju nad 800 milijard frankov.

Proračunski primanjkljaj je tako znatno prekoračil že v prvih šestih mesecih celotno vsoto 600 milijard, ki so jo planirali za vse leto.

Podobno je tudi z devizami: leta 1955 so ostvarili 433 milijard frankov presežka, leta 1956 so že imeli 200 milijard frankov primanjkljaja, konec junija letos 650 milijard frankov primanjkljaja.

Tudi menjava z inozemstvom torej kaže občutno poslabšanje. Ves ta velikanski deficit so doslej pokrivali v glavnem z ameriško pomočjo in z zlatimi rezervami. Zdaj pa je ameriška pomoč presahnila, rezerve pa so malone izčrpane. Francija se je tako znašla na robu gospodarskega prepada. Vlada se je hote ali nehote morala spoprijeti s temi težavami.

Pravzaprav se je s tem ubadal že predhodni finančni minister, socialist Ramadier. Toda, ker je skušal stroške novih ukrepov naložiti velikemu kapitalu, je to spodneslo tla vsej vladi. Njegov naslednik, sedanji finančni minister Gaillard se je lotil problema na malone isti način, toda z druge strani. Vse breme omejitev in varčevanja je v glavnem naprtil na ramena potrošnikov iz vrst drobnih slojev. Tako je med drugim predlagal omejitev kreditov za javna dela, za prosveto in socialno skrbstvo v znesku nad 600 milijard frankov. Potemtakem proračun za prihodnje leto ne bo presegel primanjkljaja 825 milijard, kar je skrajna meja, ki naj še reši Francijo pred finančnim in gospodarskim zlomom.

Toda medtem ko je finančni minister velikopotezno prirezoval na socialnem in prosvetnem področju, se ni dotaknil velikanskih postavk za vojno v Alžiru, čeprav te zavzemajo tretjino vseh državnih proračunskih izdatkov. Vse to kaže, da ne gre pravzaprav za izbiro med grozečo inflacijo in varčevanjem, ampak med mirom in vojno. Ni nobenega dvoma namreč, da za sedanji težavni gospodarski položaj Francije nosi dobršen del krivde tudi pustolovska politika ob Suezu in čedalje večji stroški za alžirsko dramo.

Zato so sindikalne organizacije zelo ostro odgovorile na najnovejše vladine ukrepe, ki skušajo vso težo varčevanja natovoriti na pleča širokih delovnih slojev. Sekretar močne konfederacije dela Benoit Frachon je med drugim izjavil: »Delavski razred Francije je pripravljen, da z odločno in enotno akcijo pokaže svoje nezadovoljstvo in ogorčenje do vladne politike, ki prestavlja stroške za brezizhodno vojno v Alžiru na delovne množice!«

Ni izključeno, da ne bo protest delavskega razreda ostal samo pri ogorčenih besedah, ampak se bo izrazil v vrsti stavkovnih gibanj. Čeprav so sedanji vladni ukrepi gospodarsko nujni, bodo bržčas zaradi svoje osti, naperjeni proti delovnim slojem samo še bolj zaostrili družbena nasprotja v Franciji. Ostane pa še vedno vprašanje, če bodo rešili težavni gospodarski položaj Francije vse dotlej, dokler bo Alžir največja negativna postavka ne samo francoske politike, ampak tudi francoskih financ in gospodarstva.

MARTIN TOMAŽIČ

kratko, vendar zanimivo

Velika prireditev ob 50-letnici telovadnega društva v Žireh

NASTOPILA BO TUDI DRŽ. REPREZENTANCA NA ORODJU

Ta pomembni jubilej bodo žirovski telovadci praznovali v nedeljo. Že ves teden se v Žireh in ostalih vaseh Poljanske doline pripravljajo na nedeljsko prireditev, kar je tudi razumljivo, saj bo to v Poljanski dolini ena največjih športnih prireditev, pa tudi v okviru Okrajne zveze društva »Partizan« za Gorenjsko bo to razen okrajnih prvenstev ena največjih prireditev »Partizana« na Gorenjskem v letošnjem letu. Nastop bo na igrišču za domom »Partizana«, ki ga v ta namen že skrbno pripravljajo.

Tako bo ob tej proslavi v nedeljo dopoldne razvitje društvenega prapora, ki mu bosta kumovala OZ društva »Partizan« za Gorenjsko in Občinski sindikalni svet občine Žiri. Po končanem razvitju se bo razvila po Žireh povorka vseh športnikov žirovske občine. Popoldne pa bo telovadni nastop, na katerem bo nastopilo preko 300 telovadcev iz domačega društva in TVD »Partizanov« Gorenja vas, Škofja Loka, Stražišče, Tržič, Kranj, Logatec, Idrija in Vrhnika in to člani, članice, mladinci in mladinke. Iz Škofje Loke in Stražišča bodo nastopili tudi pionirji in pionirke. Nastopila bo tudi najboljša vrsta gorenjskih telovadk na orodju na čelu z Mirjano Vukič. Pozornost pa bo nedvomno vzbudila pri gledalcih kompletna 20-članska državna reprezentanca na orodju z državnim prvakom Miranom Cerarjem. -an

STRELIŠČE Z ZRAČNO PUŠKO V BOH. BISTRICI

SD iz Boh. Bistrice postaja aktivna športna organizacija. Precejšnjo pozornost posvečajo vzgoji pionirjev in mladine. Družina je pred kratkim zgradila strelišče za zračno puško pri domu »Svoboda« v Bohinjski Bistrici. Sedaj na njem že marljivo tekmujejo. Č.

V PREDOSLJAH JE GORELO

Dne 12. avgusta ob 23. uri so sosedje posestnika Antona Kovača iz Predoselj opazili ogenj na podstrešju njegovega skednja. Takoj so priskočili na pomoč in pomagali gasiti požar, vendar po izjavah nekaterih sosedov gasilci tokrat niso bili za hitro gašenje najbolj pripravljeni. Pri gašenju so sodelovali gasilci iz Predoselj, Britofa in Kranja. Vzrok požara še ni ugotovljen. Gospodarsko poslopje je uničeno, škodo pa so ocenili na približno 500.000 dinarjev.

AVTOMOBIL JE ZDRSNIL S CESTE

Dne 11. avgusta ob 11.30 uri se je dogodila prometna nesreča na cesti III. reda med Pokljuko in Bledom. Pri srečanju je osebni avtomobil S-3104, ki ga je upravljal Artur Šiler, zdrsnil s cestišča v 4 m globok jarek. Nesreča ni terjala človeških žrtev, le na avtomobilu je bilo za približno 80.000 din škode.

DVA TOVORNJAKA STA TRČILA

V sredo, dne 14. avgusta, ob 16. uri se je dogodila prometna nesreča v gramoznici pri Naklem. Tovorni avtomobil S-3410, last podjetja »Roleta«, Kranj, ki ga je upravljal šofer Adalbert Mali s Kokrice in tovorni avtomobil S-2636, last podjetja »Komunala«, Kranj, šofer Janko Topolovec, sta trčila. Do trčenja je prišlo, ker zavore na tovornjaku S-3410 niso bile v redu. Škode na obeh avtomobilih je za približno 25.000 din.

KAJ SODIMO O...

PROMETU

Promet. miličnik Lojze Semolič: »Vozači, ki imajo šoferski izpit, vozijo lepo in previdno. Hudo je s kolesarji in mopedisti, ker premalo poznajo prometne predpise. Ker je promet vedno večji in je zato tudi mopedistov vedno več, je nujno, da bodo tudi ti polagali izpite o cestno-prometnih predpisih. V zadnjem času se vozi z mopedi tudi precej otrok — res ne vem, kako morejo biti starši tako neprevidni, da puste otroke z mopedi na ceste, in to celo na take, kjer je promet največji.

Ko opazujem letošnji promet, lahko rečem, da je letos za več kot polovico večji kot pred dvemi ali tremi leti.«

Ker tovariš Semolič vsak dan opazuje promet, nas je zanimalo, kaj misli o privatnih vožnjah s službenimi vozili.

»Teh je povprečno eno četrtino od vseh voženj na dan. Take poti so pretežno popoldne in se da njihov namen takoj ugotoviti.«

Valentin Gorjanc, šofer: »Promet se je v zadnjem času tako naglo razvil, da so postale ceste, ki so tako rekoč ostale enake kot pred leti, prometu velika ovira. Na glavnih cestah otežkočajo promet predvsem kolesarji, mopedisti in vozniki s konjsko opremo. Nujno bi bilo, da bi le-ti, predvsem zadnji, vozili po drugih cestah. Ker pa je to vsaj za nekaj časa še nemogoče, bi se morali vsaj bolje seznaniti s prometnimi predpisi. Ljudske univerze na vasi naj bi vnesle v svoj program tudi pouk o prometnih predpisih. Prometni znaki so na nekaterih križiščih še pomanjkljivi. O šoferjih pa menim, da so previdni, le skozi naselja vozijo nekateri še prehitro.«

Stane Tavčar je s kolesom prepotoval že precej držav Evrope. Zato smo povprašali tudi njega.

»Če primerjam pešče in kolesarje pri nas in v drugih državah Evrope, lahko rečem, da so naši pešci in kolesarji skrajno nedisciplinirani, da o mopedistih sploh ne govorim, ker so ti še mnogo bolj neprevidni. Nujno potrebna bi bila ob glavnih cestah kolesarska steza. Tudi za konjsko vprego ne bi smelo biti več prostora na glavni cesti.

Dane Centa, šef prometnega oddelka pri TNZ Kranj: »Zaradi povečanja števila motornih vozil bo treba nujno misliti na ureditev cest in mostov. Na cestah manjka še precej prometnih znakov, vzrok temu pa je pomanjkanje denarja. V pretežni meri povzročajo nesreče neurejene in neustrezne ceste.« Lj.

naša kronika

HOTEL »EVROPA« V KRANJU JE POLNO ZASEDEN — RESTAVRACIJA PREMAJHNA

V juliju, posebno pa v avgustu prihaja tudi v Kranj vedno več tujcev. Sobe v hotelu »Evropa« so vedno polne in skoraj ni dneva, da se mora nekaj inozemskih avtomobilov odpeljati dalje, ker v Kranju zmanjka prenočišč.

Tudi restavracijski prostori hotela »Evropa« postajajo premajhni. Tam se namreč hrani 150 abonentov. Zaradi stiske s prostorom nikogar več ne sprejmejo, četudi je interesentov še dovolj. Kolektiv je že razmišljal o tem, da bi restavracijo razširili v nekdanjo Mišičevo stavbo, kamor bi lahko podaljšali tudi kavarno.

Koristna pridobitev za hotel je tudi lastna menjalnica denarja, ki ima precej prometa. Tujci lahko zamenjajo denar ob katerikoli dnevni uri.

Tudi o stanovanjskih potrebah je delovni kolektiv hotela »Evropa« že razpravljal. V prihodnjem letu načrtov za gradnjo verjetno še ne bodo mogli uresničiti, ker potrebujejo precej kredita. Stanovanjsko stavbo nameravajo sezidati nasproti sedanje hotelske zgradbe v Tavčarjevi ulici. Zdaj stoji tam neka stara hiša, ki jo bodo začeli podirati že letos. V novem poslopju nameravajo urediti tudi kleti, skladišče in ostale pritikline, ki jih nujno potrebuje tak gostinski obrat.

-ey

V »PLANIKI« BODO RAZSTAVLJALI PIONIRJI

Pionirji, ki so preživeli letos vrsto prijetnih uric v tovarni »Planika« Kranj, bodo svoje izdelke pokazali na razstavi. Odprta bo v soboto, 17. t. m. Predvsem starši si bodo z velikim zanimanjem ogledali pisane risbe in druge izdelke svojih otrok, ki so se v tovarni naučili marsikaj koristnega. Nekdo izmed mladih razstavljalcev je celo zapisal, da je preživel v »Planiki« najlepše dneve počitnic.

GORENJSKI TABORNIKI NA ZLETU V PALAH PRI SARAJEVU

V Palah pri Sarajevu se je pričel II. zlet tabornikov Jugoslavije. Na otvoritveni svečanosti je govoril pokrovitelj zleta tovariš Djuro Pucar-Stari in starešina Zveze taborniških organizacij Jugoslavije tovariš Sergej Kraigher. Sledil je mimohod vseh zbranih taborникov, med katerimi so bili tudi taborniki iz Radovljice, Kranja in Domžal.

Zlet so obiskali tudi zastopniki tabornikov iz Poljske, Belgije, Zapadne Nemčije in Francije. Življenje v taboru je zelo razgibano. Pogosto hodijo na izlete v Sarajevo in njegovo okolico.

Frank

VEČJA VLOGA OBČIN

(Nadalj. s 1. str.)

Kakor kaže bomo nove ljudza tem, da bi vse upravne posle izročili v pristojnost uprave. To naj bi ljudske odbore kot predstavniška telesa razbremenilo drobnega dela, ki ga bodo opravljali upravni organi, ljudski odbori pa se bodo spričo tega laže lotevali načelnih problemov. (Ali ni to tudi problem delavskih svetov?).

Nedvomno je to nadaljevanje poti, ki pelje k temu, da bodo občine dejansko izpopolnjevale svojo vlogo kot temeljne politično - teritorialne organizacije samouprave delovnega ljudstva in temeljne družbeno - ekonomske skupnosti prebivalcev; takšno vlogo jim je zakonodajalec določil že pred dvema letoma.

Z.

ŽELEZNIKARSKE IVERI

Iz reporterjeve beležnice s poti v Železnike

Poznam nekega okrajnega funkcionarja, ki vedno, kadar se pogovor zasuče okoli Selške doline, ves vzhičen, z v nasmeh razpotegnjenimi ustnicami, vzklikne:

»Ali ni prelepa ta naša dolina!« — Domar je namreč iz Železnikov.

Jaz bi še dodal: »Tudi zelo prijazna!« — Brez pretiravanja...

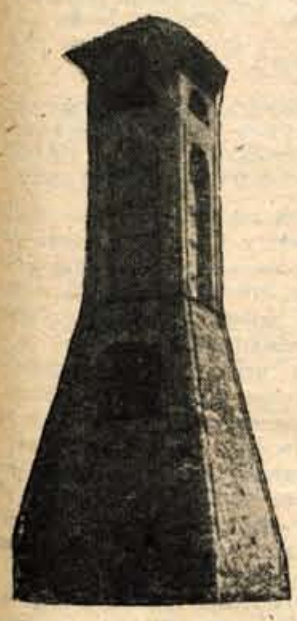

Kovinarska tradicija v Železnikih se kaže tudi v tem starem plavžu, kjer so topili rudo v začetku našega stoletja...

Dve leti že nisem hodil tod okoli. Drugod bi morda v tem, sicer kratkem času, zapazil več izprememb, vendar ne morem reči, da jih tudi v Selški dolini, zlasti pa v Železnikih, ni opaziti.

Ste že prišli kdaj na Jesenice, da se ni pogovor z znancem, s slučajnim popotnikom ali s komerkoli že obregnil ob Železarno? — Menim, da ne! No, in prav tako je v Železnikih, kjer ni moč mimo tovarne »Niko«, saj večina Železnikarjev dela v njej...

Preden vas privede pot do središča prijazne, starodav. vasice (menda se ne bom zameril, če rečem vasice) z dolgoletno železarsko in sploh kovinarsko tradicijo, boste opazili novo gradnjo, arhitektonsko zelo zanimivo. Sprva bi menili, če ne veste, za kaj gre, da gradijo letno gledališče v obliki amfiteatra.

Toda brž boste izvedeli, da je pokukalo iz temeljev novo poslopje tovarne »Niko«. Bodoče tovarne zato, ker sedanje skoraj ne moremo tako imenovati, saj so njeni oddelki razmetani po hlevih, utah in podrtijah...

Človeka, ki pozna napore, ki pozna začetek te današnje tovarne, prevzame veselje. Iz nič — moderna tovarna!

Pustimo, naj govori predsednik delavskega sveta tovarne »Niko«, Peter Polajnar:

»Naši napori so končno kronani z uspehom. Nova tovarna bo stala...«

Nato je malce zastal, kot bi hotel s kratkim premorom še bolj poudariti pomen tega gospodarskega dogodka številka 1 v občini Železniki.

»Prvega januarja 1958 bo že pod streho in začeli bomo montirati stroje. 1. maja pa bo začela poskusno obratovati.«

Datumi, številke...

Prvotni načrt so nam nekoliko »skresali«. Predvideli smo investicije 300 milijonov dinarjev in planirali brutto produkt 1 milijarde 300 milijonov dinarjev. Sedaj bo tovarna nekoliko bolj skromna, manjša, pa tudi brutto produkt bo manjši — 600 milijonov dinarjev letno.«

Proizvodnja, izbira...

»Delamo mikserje, specializirali pa se bomo za izdelavo gospodinjskih robotov. To bo šlo dobro v denar. Sploh se nameravamo usmeriti v proizvodnjo za široko potrošnjo. Razna laboratorijska oprema (analitske tehtnice, laboratorijske centrifuge itd.) ne gredo v denar, ker ustanove, ki te izdelke potrebujejo, nimajo dovolj proračunskih sredstev. Če bi mi imeli dovolj kredita, bi jim lahko kreditirali in nadaljevali proizvodnjo, saj so potrebe še vedno precejšnje. Tako pa...«

PREVEČ INTERESENTOV ZA 16 MILIJONOV

Lepo je imeti novo tovarno! Toda nova tovarna terja še marsikaj drugega. V prvi vrsti strokovnjake. In teh »nikovci« nimajo dovolj.

»Kdo bi tudi prišel v te hleve,« je dejal Polajnar.

Tovarna štipendira tri domačine na univerzi — elektroinženirja, strojnega inženirja in metalurga — (ker upajo, da se bodo domačini prej kot katerikoli drugi vrnili v rodni kraj) in še dva na Srednji tehnični šoli.

Kljub temu, to ne bo dovolj... Strokovnjakom od drugje pa je treba nuditi vsaj stanovanja. — Odločili so se zato zgraditi četvorček. Kredit naj bi dala občina iz stanovanjskega sklada.

Prav! — Toda za kredit je bilo več interesentov. Čevljarna v Studenem, katere delavci delajo v kletnih prostorih, Kmetijska zadruga Martinj vrh in še nekateri drugi.

Najprej so sklenili, da dobe vsi drugi kredit, le »Niko« ne. — To se jim ni zdelo pravilno. Protestirali so in končno so jim le dodelili šest milijonov...

»Tovarna »Niko« so Železniki in obratno. Mi tudi največ prispevamo v stanovanjski sklad, zato je tudi prav, da med prvimi dobimo kredit. Ne gre za domišljavost, temveč za potrebe novega obrata, nove tovarne, ki se razvija,« pravijo.

Tovarna sama ne more skrbeti za stanovanja. Ves sklad za samostojno razpolaganje so za več let naprej namenili za odplačevanje posojila za gradnjo tovarne, katerega jim je prispevala zveza, republika in okraj. Tudi precejšen del sredstev iz dela dobička za plače podjetja bodo prispevali v te namene... Število delavcev pa bo raslo. Sedaj jih je sicer le 215, v dograjeni tovarni pa jih bo 500. Gmotni obstoj vaščanov bo z dograditvijo tovarne »Niko« zajamčen za dolgo vrsto let. Vendar potrebe bodo večje, zahtevnejše... Ne le stanovanjske...

VELIKO BESED, KAJ PA DEJANJA?

V gospodarskem pogledu se občina Železniki kar dobro in vztrajno razvija. »Niko«, »LIP« itd. — V Selcih pa ne gre. Tam je sedaj tako imenovano »Omnibus« obrtno podjetje, ki združuje krojače, čevljarje, tesarje in zidarje (kakšna simbioza!) tik pred likvidacijo. Vsak dela vse preveč zase.. Zato je Svet za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru pred dnevi sklenil, da bodo ustanovili več samostojnih obrtnih obratov. — V Železnikih pa nameravajo ustanoviti novo občinsko pekarno, ker sedanja ne dela tako kot bi bilo želeti...

Železnikarji, predvsem mlajši, bodo na ugotovitev, da je pravzaprav v njihovem kraju dolg čas, če bi moral človek vedno tu živeti, odgovorili:

»Nič čudnega, kulturno življenje spi, športniki dremajo, vse ostalo pa počiva...«

Se pred letom ali dvemi, so imeli v »Niko« svoj KUD, ki je kazal kar dobre znake prizadevanja. KUD v Železnikih pa je spal večno spanje. Sklenili so administrativno:

»Obe KUD naj se združita!«

Potem je tudi združeni KUD zaspal. Pravijo, da ni sposobnih in prizadevnih ljudi, ki bi znali vzbuditi zanimanje in podpirati stremljenja ter ljubezen do kulturno - prosvetnega dela, zlasti med mladino. Zato se sedaj kovinarji ukvarjajo z mislijo, da bi ustanovili ponovno v tovarni — tokrat »Svobodo«.

Kako bo odslej s kulturnim udejstvovanjem v Železnikih, pa mi bodo povedali drugič, ko bom spet prišel mednje.

»Mladina veliko govori, a malo naredi!«

To so besede predsednika Občinskega odbora SZDL, ki mi jih je povedal, ko sva se menila o tem in onem.

»V podjetju »LIP« na Češnjici je 140 mladincev, ki imajo voljo in veselje do kulturno-prosvetnega udejstvovanja. No, začeli so z vajami za uprizoritev neke igre. Shajali so se redno, bili so disciplinirani, vadili pa so v eni izmed pisarn podjetja. Pred vsako vajo pa so še morali znositi na hodnik vse pisalne mize. Tako je bilo enkrat, dvakrat, večkrat... A kmalu so se naveličali in še ta pobuda je zamrla...

V Železnikih so tudi govorili o tem. Ko pa je bilo treba priti na vajo, so prišli le trije od desetih...«

Resnici na ljubo je treba povedati, da v Železnikih kratkomalo ni prostora. Podoba je, kot da dolina, ki se v Železnikih zoži tako rekoč v sotesko, noče dovoliti prostorninskega razkošja...

Prostora ni nikjer. Ali poznate morebiti primer na Gorenjskem, da bi bila predsednik in tajnik občine v skupni sobi, ki je hkrati tudi poročna soba?...

Zadružni dom na Češnjici stoji, oziroma čedalje manj stoji, ker je že začel propadati in je na njem že kar precej škode. Že šest let je tako! Sedaj imajo sicer nekaj denarja, da bi dom dogradili, vendar se je zavleklo z načrti. Pravijo — zaradi subjektivnih razlogov.

ČLANARINA — PROBLEM

Nato sva govorila s predsednikom še o drugih aktualnih političnih vprašanjih njihove občine. Podobo dejavnosti bo morda osvetlil ta njegov stavek:

»V Železnikih je težko zbrati celo vso članarino za SZDL...«

Nekateri odborniki občinskega ljudskega odbora in tudi posameznih svetov prihajajo na seje le takrat, ko vidijo z dnevnega reda neko neposredno korist za svoj kraj, ozko gledano. In vendar od Sorice do Praprotnega ni tako zelo daleč...

Lepa je ta Selška dolina!

Se lepša bi bila, če bi bila bolj složna in bolj iniciativna, vsaj v nekaterih ozirih...

IZTOK AUSEC

... in prav tako v novi tovarni, ki bo ponos Selške doline...

STRANKAM NE PEČEJO KRUHA

Pod tem naslovom smo v našem listu dne 2. avgusta objavili članek, v katerem pisec vprašuje, zakaj ne bi v Podmežaklji zgradili pekarne in tako omogočili tamkajšnjim gospodinjam, da bi dajale kruh peči k peku.

V odgovor na ta dopis je podjetje Parne pekarne in slaščičarne na Jesenicah poslalo dopis, v katerem pravi med drugim naslednje:

»Naše podjetje peče v vseh svojih obratih vsako popoldne strankam kruh, ne glede na to, od kod je prinesen, torej tudi za prebivalce iz Podmežaklje. Če pa so imeli stanovalci Podmežaklje pred leti to prednost, da so kruh nosili v peko v pekarno na Prešernovi cesti, ki sedaj že tretje leto ne obratuje, pa vsekakor ni naša krivda, ker je bila to pekarna zasebnega obrtnika in jo je ta leta 1954 ukinil zaradi »nerentabilnosti in sanitarnih predpisov.« Res pa je, da je kolektiv odklonil in se ne strinja s pobudo občine, da bi v Podmežaklji zgradili navadno peč samo za peko kruha strankam.

Ali je namreč pravilno, da bi zgradili obrat, ki bi, če bi ga zgradili v takem smislu, kot je bilo predloženo, podražil naše storitve najmanj za 100 %. Sodimo sicer, da je potrebno za potrošnike onkraj Save nekaj ukreniti, vemo pa, da enako velja tudi za prebivalstvo Hrušice in, da je preskrba Jesenic s kruhom kot celota enako pereča. Tega problema ne bomo rešili s primitivnimi pekovskimi obrati, temveč tako, da na Jesenicah postavimo potrebam ustrezajoč sodoben obrat, ki bi zadovoljil potrošnike glede ustreznih cen ter higienske in solidne postrežbe. To je stališče delavskega sveta našega podjetja in edino v tem vidimo rešitev problema. Prav zato se ne strinjamo s predlogom občine, ki bi pomenil isto, kot če bi v Kropi zahtevali, naj zapro tovarno in obnovijo tradicionalne »vigence«. Na Jesenicah je potrebno urediti tak obrat, ki bo v letoti rešil preskrbo s kruhom. To željo ima naš kolektiv, ki se sedaj muči v skrajno zastarelih in premajhnih obratih zato, da bi zadostil potrebam prebivalstva.«

Mestna parna pekarna in slaščičarna Jesenice

Kopališča ob Sori kaže bolje urediti

Ugodna lega, naravne lepote, primerna oddaljenost od Ljubljane, planinske postojanke, Zbiljsko jezero, Sora in drugo, privablja v Medvode in okolico vedno več turistov in izletnikov. Priznati je treba, da je v občini dovolj možnosti za razvoj turizma. Zaradi nizko odmerjenih finančnih sredstev v to namene pa ni mogoče kaj dosti več storiti kot je. Dobro bi bilo, da bi malo več zanimanja za to pokazala tudi Turistična zveza Slovenije in OLO Ljubljana, kajti največ obiskovalcev je Ljubljančanov in okoličanov. Ti kraji so privlačni skozi vse leto, zlasti pa spomladi in poleti. Že zgodaj spomladi se pojavijo po bližnjih gorah številni izletniki. Mnogo jih obiskuje obrtniški dom na Govejku, Slavkov dom na Golem brdu, Katarino, Osolnik in Šmarno goro.

Planinske postojanke so sorazmerno dobro urejene. Medvoško planinsko društvo pripravlja načrt za povečanje Slavkovega doma na Golem brdu, ker število izletnikov stalno narašča.

Od Zbiljskega jezera pa je marsikdo pričakoval večje koristi. Mislili smo, da bo to jezero postalo pravo turistično središče medvoške občine, pa ni tako. O tem smo se lahko ponovno prepričali, saj je bilo, odkar stoji jezero, letos najtoplejše poletje, pa vendar turistov in kopalcev ni bilo. Za kopanje je voda premrzla in kakor je praksa do sedaj pokazala, ga bodo lahko uporabljali le za čolnarjenje in ribolov. Turistično društvo Medvode je za ureditev Zbiljskega jezera porabilo precej finančnih sredstev, vendar brez koristi, kajti okolice jezera ni mogoče lepo urediti, ker ni utrjena nabrežina in voda v jezeru nima stalne višine, zlasti sedaj ob novem načinu obratovanja elektrarne v Medvodah. Zaradi tega ostaja na nabrežini umazan pas, ki kvari podobo jezera. Povprečno pa pride ob nedeljah na jezero do 300 izletnikov.

Pravilno bi bilo, da bi del sredstev, namenjenih za olepšavo Zbiljskega jezera porabili za ureditev kopališč ob Sori. Ob lepih nedeljskih dnevih je letos prišlo na Soro tudi po več kot 20.000 kopalcev. Le redki pa so bili tisti, ki so se ustavljali ob Zbiljskem jezeru. Na Sori se ljudje vsekakor bolje počutijo zaradi tople vode in privlačnosti terena ob njej. Turistično društvo naj bi končno uvidelo, da bo Sora postala res pravo središče turizma v medvoški občini. S potrebnimi finančnimi sredstvi bi bilo moč ob Sori urediti primerna naravna kopališča. Treba bi bilo tudi urediti obrežje in mogoče nekaj visečih brvi, kar bi nedvomno še povečalo obisk na Sori. Vzporedno s tem pa bi morali popraviti in razširiti nekaj cest, ki so ponekod zelo slabe in ovirajo hitro naraščajoči promet. To je stvar, za katero naj bi se zavzela tudi Turistična zveza in Okrajni ljudski odbor Ljubljana, ker občina s svojimi skromnimi sredstvi tega ne more storiti.

-an

Oljarica v Britofu bo prodajala jedilno olje na boljši način

Tovarne v Jugoslaviji, ki predelujejo jedilno olje, si že delj časa prizadevajo, da bi zlasti jedilno olje prodajale na bolj prikladen način, ki bi bil hkrati zadovoljiv tudi zahtevanim sanitarnim predpisom. Nekatere tovarne so že pred časom pričele prodajati jedilno olje v litrskih steklenicah. To je imela namen storiti tudi Oljarica, vendar je to misel kasneje opustila, ker se je pokazalo nepraktično manipuliranje s steklenicami, ki je hkrati tudi podraževalo proizvodne stroške kakor tudi olje. Ta tovarna pa je sedaj pričela prodajati jedilno olje v 20 litrskih pločevinastih kantah, ki so jih v ta namen dali okoli 2000 v izdelavo. Olje pa bodo prodajali trgovski mreži tudi v 50 in 100 litrskih pločevinastih sodih namesto v 200 litrskih, v kakršnih so olje sedaj prodajali trgovski mreži. To pobudo tovarne so z zadovoljstvom sprejela trgovska podjetja oziroma celotna trgovska mreža, kakor tudi potrošniki, ker bo manipulacija oziroma prodaja olja bolj prikladna in bo istočasno odgovarjala tudi zahtevam sanitarnih predpisov.

Tovarne olja bodo letos v celoti krile potrebe po jedilnem kakor tudi industrijskem olju, ker so dobile zadostno količino surovin iz uvoza. Tako tovarne že nekaj mesecev delajo s polno zmogljivostjo, vsled česar se je že pričela prodajna konkurenca tovarn. To je sicer ugodno vplivalo na trg, saj so v nekaj mesecih padle cene olju od 313 na 303 dinarje. Tako je tudi Oljarica v Britofu v preteklem mesecu predelala 15 vagonov olja, dočim je prejšnje mesece predelala 6 do 7 vagonov.

-an-

„Planika" bo najela kredit za stroje

V prihodnjih letih nameravajo v Industriji obutve Planika Kranj, proizvodnjo čevljev še povečati. Za uresničenje teh načrtov je potrebna rekonstrukcija strojnega parka. Stroji, ki jih nameravajo kupiti nekaj nad 100, bodo stali približno 80 milijonov dinarjev. Del denarja v podjetju zanje že imajo, za manjkajočo vsoto pa bodo najeli kredit pri Investicijski banki FLRJ. Po sedanjem načrtu bo investicijski program za rekonstrukcijo strojnega parka možno uresničiti v 18 mesecih. Tedaj bi se proizvodnja čevljev lahko povečala od dosedanjih 440.000 na milijon parov letno.

TOBAČNA TOVARNA V LJUBLJANI prireja skupno s Trgovskim podjetjem »TOBAK« Radovljica v soboto, 17. avgusta na Jesenicah

DEGUSTACIJO CIGARET MORAVA in ZETA

POSKUSNO KAJENJE bo prepuščeno širšemu krogu kadilcev, katerih mnenje bo tovarni dragocen pripomoček pri določanju standarda njenih izdelkov. Posebna vabila so razposlana.

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj. Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. — Cena malih oglasov je: Preklic 20 din, izgubljeno 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20 % popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 190.

Volnen pulover sem izgubil v nedeljo 11. avgusta od kolodvora Škofja Loka — Trata proti glavni cesti Meja. Pošten najditelj naj ga odda na Trato številka 11.

Našla sem jopico 4. avgusta v bližini Podbrezij. Naslov v ogl. oddelku.

Prodam čevljarski stroj uporaben tudi za šiviljstvo. Loka št. 1, Križe pri Tržiču.

Prodam dobro ohranjen železni **štedilnik** z bakrenim kotličkom. — Podbrezje 87.

Ugodno prodam dobro ohranjeno lovsko **dvocevko** 16 kal. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodam vzidljiv levi **štedilnik.** Voklo 66.

Prodam tesarsko leseno, prenosljivo, zaprto **delavnico** velikosti 6 krat 12 krat 4 m. Soklič, Bled - Grad 224.

Prodam: 100 zidarskih opor (punt), 700 komadov nove strešne opeke iz Kikinde, 300 komadov nove streške opeke »sfičasti« in 3 nova dvodelna okna 100 krat 120. — Erce, Trboje 2.

Prodam kravo, ki bo čez 1,5 do 2 meseca drugič teletila. — Hrastje 17, Kranj.

Prodam mlado **kravo,** dobro mlekarico. — Zaplotnik Katarina, Križe 59, Tržič.

Prodam v zelo dobrem stanju diat. **harmoniko** »Hohner«. Kne Ivan, Primskovo 80, Kranj.

Gozdne parcele, manjše, blizu Škofje Loke, **prodam.** — Vobeb Dragica, Škofja Loka, Sp. trg št. 4.

Travnik v Vincarjih pri Šk. Loki kot **zazidljivo parcelo prodam** po ugodni ceni. — Vobeb Dragica, Škofja Loka, Spodnji trg 4.

Ugodno prodam zapravljivček v dobrem stanju. — Ambrožič Jože, Ljubno 68, Podnart.

Rabljeno pleteno žico za ograjo kupim ali dam zanjo deske. Naslov v oglasnem oddelku.

Ustanova da v najem 3-tonski tovorni avtomobil. Naslov v oglasnem oddelku.

Natakarico za priučitev ali že kvalificirano sprejme takoj »STARI MAYR« v Kranju.

Mizarja za furnirana dela, samostojno starejšo moč, **iščem.** Polak Jurij, mizarstvo, Drulovka 43, Kranj.

Sprejmem zidarske vajence. Bidovec Miran, zid. mojster, Huje 3, Kranj.

Za par mesecev **dam v oskrbo 7-letnega fantka.** Plačam dobro in tudi lahko vnaprej. — Ponudbe oddati v oglasni oddelek.

Radijski sprejemnik, nov, 8-cevni, znamke »Grunding«, **prodam.** Naslov v ogl. oddelku.

Prodam nov emaljiran štedilnik na 3 obroče (rinke). — Cena 20 000 din. Naslov v oglasnem oddelku.

Zamenjam okvir moškega kolesa za ženskega. — Rupa 5, Kranj.

Zamenjam komfortno enosobno stanovanje v centru Ljubljane za enako ali večje v Kranju. Ponudbe oddati v ogl. oddelek.

Mizarja ali pomočnika sprejmemo okrog 20. avgusta za izvršitev raznih popravil. — »Prešernov hram«, Kranj, Titov trg 13.

Honorarno zaposlitev, 24 ur tedensko, nudimo osebi oziroma upokojencu(ki), ki je pripravljen izvrševati administrativna dela. Pojasnila dobite pri ŠD »Mladost«, Stražišče, telefon 583 ali »Kurivu«, Kranj, telefon 192.

Nudimo pri izgradnji stanovanjske hiše v Kranju ali bližnji okolici **materialno pomoč** za dodelitev 3 samskih sob. Ponudbe oddati v oglasni oddelek pod »Izgradnja«.

Mlatilnico z dvojnim čiščenjem 170 cm širine in napravo za ravnanje slame **prodam ali zamenjam** za gumi voz. Vprašati pri Fr. Okorn, Šenčur 150.

Prodam: gumi voz 20 coleski, dinamo 4 KW in dobro ohranjen obračalnik, izdelek »Tovarne verig, Lesce«. Naslov v oglasnem oddelku.

ZAHVALA

ob smrti našega nepozabnega

LEOPOLDA LENARDIČA

se prisrčno zahvaljujemo zdravniku dr. Fajdigi in tov. Peklenik Fani za vso pomoč v času bolezni.

Dalje se zahvaljujemo za vsa pismena in ustno izrečena sožalja. Posebno zahvalo smo dolžni Združenju avtomehanikarjev in šoferjev ter njegovim stanovskim tovarišem za obilno spremstvo in poslovilne besede ob grobu.

Vsem, ki so ob bolezni z nami upali in ob smrti z nami žalujejo, ki so poklonili tako veliko število vencev in spremili našega ljubljenega na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo.

Družina Lenardič-eva

Kranj, 15. avg. 1957.

OBJAVE

RAZPIS

Trgovsko podjetje OZZ Kranj razpisuje mesta

kalkulanta in

administratorke z znanjem strojepisja.

Pismene ponudbe je treba poslati na upravo podjetja. Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

OBJAVA

Ob priliki avto-moto dirk na Ljubelj dne 4. 8. 1957 so bile izžrebane naslednje vstopnice:

4106 — motorno kolo »Moped«

10157 — radio (vstopnica iz leta 1956 z plavo - rdečim robom)

274 — kolo

Lastnike vstopnic pozivamo, da dvignejo dobitke najkasneje v 30 dneh po tej objavi. Po tem roku dobitki zapadejo.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 16. avgusta: ameriški barvni vistavision film »NISMO ANGELI« ob 16., 18 in 20 uri; 17. avgusta ameriški barvni vistavision film »NISMO ANGELI« ob 16., 18. in 20. uri in ameriški barvni film »VELIKA NAGRADA« ob 22. uri; 18. avgusta ob 10. uri matineja ameriškega filma »ZRTVOVANI«; ob 14 uri ameriški barv. film »VELIKA NAGRADA« ter ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni vistavision film »NISMO ANGELI« — zadnjikrat.

LETNI »PARTIZAN«, 16. in 17. avgusta ital. film »NJIHOVE ZMOTE« ob 20. uri; 18. avgusta amer. barv. film »VELIKA NAGRADA« ob 20. uri.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 17. avg. amer. barv. film »VELIKA NAGRADA« ob 18. in 20. uri; 18. avgusta ob 10. uri matineja amer. barv. filma »VELIKA NAGRADA« ter ob 16., 18. in 20 uri amer. film »ZRTVOVANI«.

NAKLO, 17. avgusta amer. film »ZRTVOVANI« ob 20 uri; 18. avgusta ital. film »NJIHOVE ZMOTE« ob 17. in 20 uri.

»RADIO« JESENICE, 16. avgusta mehiški film »POSLEDNJA ŽELJA« ob 18. in 20. uri; 17. in 18 avgusta premiera amer. barv. filma »RDEČE PODVEZE«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 18. in 20. uri, v primeru slabega vremena tudi ob 16. uri. Dopoldan ob 11. uri matineja amer. barv. filma »DŽIPSI«.

»PLAVŽ« JESENICE, 16. avgusta ruski barv. film »OTHELLO« ob 18. in 20. uri; 17. in 18. avgusta mehiški film »POSLEDNJA ŽELJA«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 18. in 20. uri, v primeru slabega vremena tudi ob 16. uri. Dopoldan ob 10. uri matineja amer. filma »DŽIPSI«.

ŽIROVNICA, 17. in 18. avgusta franc. film »ŠENTJERNEJSKA NOČ«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 17. in 20. uri.

DOVJE-MOJSTRANA, 17. in 18. avgusta ruski barvni film »OTHELLO«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 20. uri ter ob 17. uri amer. barv. film »DŽIPSI«.

KOROŠKA BELA, 17. in 18. avgusta amer. barv. film »RDEČE PODVEZE«. V soboto in nedeljo ob 19. uri.

RADOVLJICA, 16. avgusta angleški film »MADELEINE« ob 18. in 20. uri; 17. in 18. avgusta angl. film »SKOZI PEKEL«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

BLED, od 16. do 18. avgusta ital. barv. film »ATILA«.

LJUBNO, 17. in 18. avg. amer. revijski barv. film »LAHKO JE LJUBITI«. V soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16. in 18. uri.

»SORA« ŠKOFJA LOKA, od 16. do 18. avgusta amer. barv. film »PESEM ZLATEGA ZAPADA«.

»KRVAVC« CERKLJE, 17. in 18. avgusta ameriški barvni film »PAS ZA PIŠTOLO«. V soboto ob 20.30. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

V ponedeljek je bilo na kranjskih stojnicah vsega na pretek. Temu primerno se znižujejo tudi cene. Najbolj drago je še vedno sadje, pa tudi jajca prodajajo še kar po 18 in 19 din komad. Tokrat je bilo na izbiro veliko kumaric za vlaganje po 65 in 70 dinarjev kg, ki so jih gospodinje precej pokupile. Za jabolka ni bilo v ponedeljek prav nič gneče. Bila so slabo dozorela in zelo draga — po 60 din kg. Sedaj pa še ostale cene: stročji fižol 50, 60 in 70 din kg, kumare 15 in 20 din kg, krompir 14 in 15 din kg, paprika 35 din kg, kaša 70 din liter, ajdova moka 70 din liter, glava ohrovta 20 din, cvetača 50, 60 in 90 din komad (po velikosti), čebula in rdeča pesa 40 din kg, rdeče korenje 30 din kg, ringlo 50 din liter. Domači zajci so bili po 200 din, petelinčki po 190 do 220 din in kokoši po 450 din.

V ŠKOFJI

KAKO BO S STRELIŠČEM V GORENJI VASI?

Strelska družina »Tabor« v Gorenji vasi je letos postavila novo strelsko lopo. Lopo so postavili na zasebnem zemljišču in sedaj nastaja vprašanje, kako bi to zemljišče odkupili. Prizadevajo si, da bi zemljišče odkupil ObLO Gorenja vas ali pa da bi ga zamenjal z zemljo splošnega ljudskega premoženja. Prav bi bilo, da bi se za te pereče vprašanje resneje zavzel občinski ljudski odbor. Č.

PROPAGANDNI TELOVADNI NASTOP MOŠKE DRŽAVNE REPREZENTANCE V ORODNI TELOVADBI V KRANJU

Ob zaključku treninga in bivanja v Kranju bo moška drž. orodna vrsta z državnim prvakom Mirom Cerarjem in drugimi najboljšimi jugoslovanskimi orodnimi telovadci, ki so se 14 dni pripravljali na skupnem treningu v Kranju za nastop v inozemstvu, bo nastopila v soboto, 17. avgusta, ob 20. uri v Savskem logu v Kranju, na večerni telovadni akademiji. Ob tej priložnosti bo nastopila tudi okrajna ženska orodna vrsta Gorenjske.

Prebivalce Kranja vabimo na kakovostno prireditev. -an

DOPISUJTE v »Glas Gorenjske«

IŠČEMO

LABORANTA

za foto oddelek. — Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe takoj.

Časopisno - založniško podjetje »Gorenjski tisk« — Kranj

Industrija pletenin, rokavic in konfekcije Kranj poziva vse delavce, ki so bili zaposleni v tem podjetju v letu 1956 in **imajo** po Uredbi o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij **pravico do plače iz dobička,** da najkasneje v roku 3 mesecev uveljavijo pri podjetju svojo pravico.

Tekstilna tovarna „INTEKS“ v Kranju

razpisuje

15 štipendij za študij na Vajeniški šoli tekstilne stroke tkalski odsek.

Pogoji: Starost 14 do 16 let, dokončana 2 razreda gimnazije, telesno zdravje, ki omogoča delo v tekstilni stroki, prosilci morajo biti moškega spola.

Štipendistom je zagotovljena po dokončani šoli zaposlitev v podjetju na mestu tkalskih mojstrov.

Štipendija je zagotovljena v višini, ki jo dopušča Uredba.

Prošnje je poslati do 31. VIII. 1957 v personalni oddelek podjetja.

Naša kratka zgodba

SAM TWINKER:

Velika šansa

To se je seveda zgodilo v Ameriki, v deželi, kjer se vse suče okoli denarja in je finančni uspeh nad vsemi uspehi...

Mr. Wishton je debelo pogledal, ko je nekega dne po telefonu prejel sledeče zagotovilo: »Priporočam vam, da nekoliko manj požirate z očmi mojo nevesto. Sicer boste imeli opravka z menoj!«

To opozorilo, bi Mr. Wishtona zabavalo, če ne bi nekaj ur pozneje stopila v njegovo pisarno ljubka blondinka in se predstavila za Mary Canings.

»Mister Wishton, moram vam sporočiti grozne stvari. Moj zaročenec, John Kiwaert, je strašanko ljubosumen na vas. Pred nekaj dnevi ste bili tako neprevidni, da ste me pred hotelom Washington tako pogledali, kot da bi bila vaša prijateljica. Od tistega časa je med nama pravi pekel.« Med solzami in vzdihovanjem je lepa Mary še povedala, da sta se nameravala prihodnji teden poročiti, če ne bi bilo teh nesrečnih pogledov, da je njen zaročenec konstruktor trenutno brez namestitve in da je seveda tisti telefonski poziv v kar najožji zvezi s to nerodno zadevo. Skratka — lepa kandidatinja za zakon je bila neutolažljiva.

No, Mr. Wishton ne bi bil poslovni človek, če ne bi našel izhoda tudi iz takih zagat. Jokajoči nevesti je diktiral sledeče pismo za ljubosumnega ženina:

»Pravkar sem bila pri svojem pravnem zastopniku zaradi tožbe proti Mr. Wishtonu, ki je uničil mojo srečo. Vendar obtoženec zanika, da me je gledal z zaljubljenimi pogledi, kar moram potrditi tudi jaz. Zato pravni zastopnik smatra tožbo za brezizgledno. Ker pa Mr. Wishton na eni strani težko gleda mlade in lepe ženske v nesreči, na drugi strani pa me hoče obvarovati pred škodo, pooblašča pravnega zastopnika, da mi izroči tisoč dolarjev. Denar lahko porabiva za brezizgledno tožbo ali pa za poročno darilo. Odloči sedaj sam, moj srček! Tvoja Mary.«

Ta rešitev s tisočdolarskim bankovcem je Mary potolažila.

— — —

Mesec dni pozneje je Mr. Wishton na poslovnem potovanju obiskal v Bostonu svojega prijatelja Mr. Mikna, s katerim sta sklenila že marsikateri donosni posel. Mr. Miken pa je bil obupan in skrajno nerazpoložen:

»Pomislite, pravkar sem prejel po telefonu grožnjo ljubosumnega moža, s čigar ženo sem baje izmenjal zaljubljene poglede. Poleg tega pa sem pred poroko, ki je življenjsko važna za moje trgovske hiše.«

»Nekaj podobnega sem doživel tudi sam,« ga je potolažil naš stari znanec. »Z denarjem pa se da potolažiti tudi zaljubljeno srce.«

»Koliko pa vas je stalo?«

»Dva tisoč dolarjev,« se je mirne duše zlagal Mr. Wishton.

Mr. Mikna je skoraj vrglo s stola. V istem hipu pa je vstopila ljubka blondinka, vsa v solzah:

»Uničili ste mojo srečo. S svojimi nesramnimi pogledi ste razburili mojega ženina, da noče o meni nič več slišati...«

Mr. Wishton, ki je doslej lepi komedijantki kazal hrbet, je spoznal po glasu svojo neutolažljivo znanko ter pomislil na svojih tisoč dolarjev, ki mu jih je ta ženska tako elegantno izmaknila. Obrnil se je k njej in rekel:

»Vi ste pa res nesrečna ženska; poskusil vam bom pomagati.«

Nato je prosil svojega nesrečnega kolega, naj zapusti za nekaj časa sobo, da bo že on vse uredil namesto njega. Svoji presenečeni »prijateljici« pa je predlagal novo rešitev:

»Doletela vas je poklicna nesreča, moja draga. V eni uri mi boste prvič prinesli mojih tisoč dolarjev nazaj, drugič bo vaš spoštovani partner telefoniral Mr. Miknu, da ni več ljubosumen; v nasprotnem primeru vas bom tretjič v eni uri prijavil in četrtič dal aretirati. Razumeli?«

Mary je zasmrkala. Tokrat iskreno. »Razumeli?« je siknil Mr. Wishton še enkrat. Mary je spoznala, da je vse izgubljeno. »Da,« je dahnila. »Hvala,« je rekel Mr. Wishton zopet vljudno. »Denar bo sprejel detektiv Smith, ki vam bo takoj sledil.« Odšla je brez pozdrava.

Mr. Miken je hotel takoj vedeti, koliko je zahtevala.

Poslovni kolega si je mel roke: »Oba bova zadovoljna, moj dragi. Vi mi boste dali naročilo za dva tisoč dolarjev, jaz pa vam dam zagotovilo, da se bo ljubosumni mož pomiril.«

»Odkupil vam bom za pet tisoč dolarjev blaga, samo da bo možak dal mir.«

Pol ure pozneje je detektiv Smith prinesel tisoč dolarjev, nekaj minut za tem pa je tudi Mary Canings sporočila, da se je njen soprog na srečo prepričal o neutemeljenosti svojega ljubosumja.

Aktualna razprava o kulturnih vprašanjih

S pričujočimi dopisi, ki jih je prejelo uredništvo »Glasu Gorenjske« v zvezi z razpravo o nadaljnjem obstoju ali ukinitvi Prešernovega gledališča v Kranju, nadaljujemo javno razpravo o tem vprašanju. Ker menimo, da bi bila razprava koristnejša, če bi bila v njej prikazana tudi stališča, nasprotna mnenjem doslej objavljenih dopisov in če se ne bi omejila ozko samo na Prešernovo gledališče, marveč bi obravnavala to vprašanje v sklopu celotne kulturno - prosvetne problematike našega okraja, pozivamo vse, ki lahko konstruktivno sodelujejo v pričujoči razpravi, da nam pošljejo svoja mnenja, po možnosti formulirana v čim bolj strnjeni in čim krajši obliki.

UREDNIŠTVO

Slavko Jan:

„Poslanstvo gledališča je bistveno drugačno od amaterskega . . .“

Mislim, da bi utegnila biti ukinitev Prešernovega gledališča, če bi do nje prišlo, kulturna in politična nesmotrnost. Pred sedmimi leti je kulturna dejavnost v Kranju pokazala potrebo ustanovitve poklicnega gledališča. V teh letih je gledališče imelo poleg neuspeha tudi številne uspehe, kar govore predstave, umetniška priznanja in storilnost. Zlasti še 52 gostovanj po raznih krajih Gorenjske v letošnji sezoni govori o resnem organizacijskem in umetniškem vzponu ter o popularnosti tega gledališča. Zato bi bilo nesmotrno, če bi ustanovitelj, ki je pred sednimi leti nadel gledališču tako ponosno ime, zdaj svojega otroka, rojenega po uspehu revolucije, otroka, ki je očitno začel rasti — amputiral.

Gledališča so nadvse važne kulturne ustanove, ki se ne ustanavljajo ali ukinjajo kar čez noč. V gledališču niso samo režiserji in igralci (v našem primeru 14) temveč je predvsem resno umetniško stremljenje v literarnem in gledališkem izrazu, ki gledalca plemeniti. Poslanstvo gledališča je bistveno drugačno od amaterskega poslanstva. Poživitev amaterske dejavnosti je potrebna, a nikakor ne na račun obstoja gledališča. Polovičarstva, to je takoimenovanih polpoklicnih gledališč, pa novi Gledališki zakon LRS ne dopušča.

Delo Prešernovega ansambla poznam tudi s svojih dveh režij v Kranju (Hlapci in Krog s kredo). Vem, da je sposoben lepe kreativnosti in mu želim čim več razvoja in rasti.

Misel pa, da bi bili poklicni igralci ves dan nekje v službi, zvečer pa bi igrali, kot sem jo nekje bral, je pa res že dolgo povsem nemogoča.

Slavko Jan
ravnatelj Drame SNG in član Gledališkega sveta Prešernovega gledališča

Janko Krek:

„Prešernovo gledališče nam pomaga . . .“

Kot predsednik gledališke sekcije KUD »Tone Šifrer« v Škofji Loki v zadnjih dveh letih, čutim dolžnost in potrebo, da k diskusiji o PG prispevam nekaj vrstic.

Predvsem so me zaboleli krivični očitki Prešernovemu gledališču, da NE PODPIRA SVOBOD IN KUD.

Res je, ne vem kako je drugod, toda za Škofjo Loko lahko navedem sledeče:

a) V zadnjih dveh letih nam je PG dvakrat posodilo kostume (Williams: »Steklena menažerija«, Schubert: »Pri treh mladenkah«) vedno takrat, ko jih nikjer nismo mogli dobiti. Posebno za Schubertovo opereto sem kot režiser gledališču še danes hvaležen za 22 stilnih kostumov (barok, bidermayer), ki so nam jih rade volje posodili.

b) Letos smo organizirali šminkerski tečaj za igralce. Obrnili smo se na PG in poslali so nam Franca Trefalta, ki nam je z besedo in primeri posredoval osnove modernega maskiranja. Od tedaj nimamo nobenega posebnega maskerja, ampak se šminkajo igralci sami.

c) Ker si zahtevne inscenacije za opereto »Pri treh mladenkah« sami nikakor nismo mogli zamisliti, nam je zopet priskočilo na pomoč PG. Njihov scenograf Saša Kump nam je napravil osnutke, načrte in ko je bila scena gotova jo je z našimi delavci poslikal, dobili smo novo sodobno sceno, naši odrski delavci pa so imeli bogato prakso.

d) S sodelovanjem PG smo letos že drugič razpisali abonma z deležem 5:5 (5 predstav je prispevalo PG, 5 pa domače gledališče). Abonma prav gotovo stimulira domače delo in tudi domačim premieram zagotavlja obisk. Loko je letos PG obiskalo največkrat od vseh krajev na Gorenjskem (9 krat). To pa zato, ker so bila gostovanja že v začetku sezone s pogodbo dogovorjena in organizacijsko pripravljena. Napačno pa je metati krivdo za neaktivnost nekaterih društev (ki niso znala organizirati gostovanj) na PG, prav tako iz strahu pred gostovanji želeti ukinitev centralnega gledališča.

Menim, »Svobode« in KUD naj se trdneje naslonijo na matično gledališče, pri njem naj iščejo tehnične pomoči pa tudi strokovne (kot je primer v Loki), organizirajo naj abonmaje, ker bi bili s tem vezani na rednejše delo. Neumnost pa bi bilo ustanavljati kakršnokoli servisno službo, ki itak obstoja v Ljubljani za vso republiko.

Prav v zadnjem času opažamo nekakšno nezanimanje za amatersko delo. Tudi loško gledališče je kljub tradiciji in ogromnemu delu (v dvanajstih letih 74 premier, 345 predstav, 84.806 obiskovalcev) zaznamovalo padec:

Sezona	St. premier	St. predstav	St. obiskov.
1955/56	10	46	8.634
1956/57	6	32	4.600

Iz mrtvila in nedelavnosti je edina pot: poživiti zanimanje za gledališče z naslonitvijo na PG.

DENAR maje temelje PG, pravijo, maje pa jih tudi »Svobodam« in KUD, zato ker ponekod še danes niso na čistem: naj bo amatersko delo plačano ali ne. Če stojimo na principu ljubiteljstva, je vse delo brezplačno, zaslužek pa društvo uporabi za rekvizite, vzdrževanje in popravila. Pri občinskih ljudskih odborih se je ustalila navada, da v letnem proračunu določijo potrebne vsote za društva in jim s tem omogočijo redno delo — torej ne trpi okrajni proračun. Zato je prav, da dobe kraji na periferiji vsaj nekaj od okraja — kvalitetna gostovanja poklicnega gledališča. Če pa bi ukinili PG, bi centralne »Svobode« dobile nekaj denarja, a nastalo bi vprašanje kako z njim ravnati, kdo naj bo plačan (vsakdo bo dejal, dela naj tisti, ki je plačan!), delo bi še bolj trpelo, denar bi porabili brez haska, gostovanj ne bi bilo, gledališka kultura in okus gledalcev, ki ga sedaj vsaj delno bistri PG, pa na tleh.

Torej: več stikov, gostovanj, boljši repertoar — toda PG MORA OSTATI.

P. S.: Če bi bilo finančno vprašanje res tako pereče, pa bi bilo bolje utrditi kader PG z jeseniškimi gledališkimi delavci in prenesti proračun POLPOKLICNEGA gledališča na PG, obenem pa organizirati poleg močne »Svobode« tudi redna gostovanja PG.

JANKO KREK, Šk. Loka

filmi, ki jih gledamo

NA MORILČEVI SLEDI

Je ameriški film v črno-beli tehniki, ki s specifičnimi prvinami kriminalnih zgodb in z dokaj zgovornim filmskim jezikom drži gledalce v napetosti vse do konca pripovedi, ko se v presenetljivem razpletu izkaže nedolžnost osumljenca, pravega zločinca, ki se vseskozi spretno skriva pod krinko uglednega meščana, pa doleti zaslužena kazen. — Povprečen gledalec utegne biti s filmom zadovoljen, saj so posamezni prizori zelo dinamični in razburljivi; spričo vseh teh privlačnosti pa bo prezrl logiko: konflikti, rastoči iz nasprotij, niso dovolj utemeljeni, kar velja tudi v polni meri za nekatere umore. Pa tudi nekateri prizori postanejo spričo retrospektivnega prikazovanja, čo ne popolnoma, pa vsaj delno nerazumljivi. Očividno je hotel režiser reševati šibke plati scenarija s hitrim tempom, s tem pa je dosegel komajda povprečno kriminalno zgodbo. Tudi igra glavnih igralcev ni presegla povprečja. — Več sreče so imeli ameriški filmski producenti s črno-belim filmom

VZDOLŽ TEMNIH ULIC

Tudi v tem primeru gre za kriminalno zgodbo, ali bolje: to je nekakšen omnibus treh kriminalnih zgodb, katerih vsaki se odvija ločeno od ostalih, vendar pa imajo vse tri zgodbe skupno izhodišče in isto vzročno zvezo. Film odlikuje domiselna in malce nenavadna zasnova zgodbe, spretna dramaturška gradnja, preciznost zapleta s silovitim porastom dogajanja in končno dobra režija. — Glavna misel vsega filma: kdo je morilec agenta FBI Stuarta, čigar naloga je bila razvozljati tri zapletene kriminalne probleme? O podrobnostih razpleta le toliko, da se je naposled obveščevalni službi FBI (Federal bureau of investigation) posrečilo razvozljati vse tri kriminalne primere in najti Stuartovega morilca. Posebno privlačnost filma tvori tudi vpogled v brezhibno delovanje zamotanega aparata FBI. — Film lahko ovrednotimo z dokaj uspelo kriminalko.

NISMO ANGELI

V zadnjem desetletju je zabeležila dramatika vrsto smelih odrskih in dramaturških prijemov, iz česar se je tudi med drugim dokončno izoblikovala »mystery comedy«. To je posebna zvrst komedije, ali nekakšna parodija na kriminalne zgodbe. Ena izmed posebnosti tega prijema je v tem, da še bolj grozljivi dogodki zgodbe zadobe močan prizvok komičnosti, dasiravno igralci niso karikirani. »Mystery comedy« si lahko privošči tudi najbolj nemogoče komično situacije, spričo katerih bi stereotipne kriminalke zvodenelo ali pa bi padle na nivo najneokusnejše filmske plaže.

V zvrst »mistery comedy« sodi tudi ameriški barvni film »Nismo angeli«. Ustvarjalci so bili vsekakor mojstri filmske umetnosti, ki so vedeli, kaj hočejo povedati s tem filmom. Naposled res ni najti večjega spodrsljaja, ki bi jemal filmu ceno. Žal pa je prevod filma zelo pomanjkljiv, tako da mnogi dovtipi docela zvodene. V glavnih vlogah nastopajo Humphrey Bogart, Peter Ustinov in Aldo Ray, katerih igra je mestoma kar nedosegljiva.

aa

SE EN ODMEV S FESTIVALA V PULJU

„RISANI FILM NI SAMO FILM ZA OTROKE!“

je izjavil direktor Zagreb-filma, edinega filmskega podjetja v državi, ki se ukvarja poleg kratkometražnih tudi s proizvodnjo risanih filmov. To podjetje namerava v naslednjem letu posneti en film s temo iz NOB, 2 dokumentarna filma s področja umetnosti, 1 film o jugoslovanski enciklopediji, 1 film o folklori, 1 športni film ter nekaj kratkometražnih filmov iz serije »Naši kraji in ljudje«. — Mimo tega pripravlja snemanje filmov »Jadranska suita« ter »Velemesto v vasi«, ki obravnava problem naglega razvoja mest.

Med ostalim je direktor Zagreb-filma je dejal:

»Letos bo studio risanega filma končal 14 risanih filmov v skupni dolžini 120 minut. To je mnogo za tako mlado filmsko ustanovo, kot je Zagreb-film. — Ena sama minuta končanega risanega filma stane 627.000 din. Studio risanega filma pripravlja snemanje »Rdeče kapice« in »Lažnega kanarčka«. Pri snemanju risanih filmov sodeluje tudi pionirski oddelek Radio-Zagreb.«

Na koncu sestanka je tovariš Kaleb, predsednik umetniškega sveta Zagreb-filma, zaprosil novinarje, naj preko časopisja seznanijo javnost, da risani film ni samo za otroke, temveč tudi film za odrasle, zato je napačno bežati od risanega filma, ozir. svetovati samo otrokom, naj si ga ogledajo. Tak primer filma, ki bo pritegnil tudi odrasle, je risanka »Na travniku« v koprodukciji Zagreb-filma, o katerem so se mnogi domači in tuji gost- je pohvalno izrazili. — Temu in ostalim risanim filmom v prid lahko pripišemo, da so se ravno ustvarjalci izognili Disneyevemu stilu ter poskušali najti svoj lastni izraz, ki se ponekod približuje nekakšnemu simbolizmu.

Milan Ljubić

ŠKOFJELOŠKA KNJIŽNICA V SEZONI 1956-57

Knjižnica v Škofji Loki, ki je v pretekli sezoni delovala še v okviru KUD »Tone Šifrer« in se sedaj priključila škofjeloški »Svobodi«, je lani dosegla izredne uspehe. V osmih mesecih je 3363 obiskovalcem izposodila 8348 knjig ali 1043 knjig mesečno. Zanimivo je, da so obiskovalci poleg učencev (1946) predvsem delavci (542). Več kot polovico izposojenih knjig predstavljajo leposlovne, sledijo jim mladinske, poučne itd. Letos in lani so nabavljali vse nove knjige v treh izvodih in tako je knjižnica vedno založena z novitetami.

Kljub idealnim prostorom in veliki delavnosti pa tudi ta knjižnica ni brez težav. Nujno bi bilo treba nastaviti poklicnega knjižničarja in knjižnico osamosvojiti, posebno še, ko bo zagotovljena oprema za novo čitalnico. Sedaj se delo drobi; poleg upravnika Doma ZB delajo v knjižnici tudi prostovoljci. Z združitvijo dela v eni osebi, ki bo tudi strokovno usposobljena, pa bi knjižnica lahko dosegla še večje uspehe.

K. J.

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

Milan Batista: DEKLETA V INTERIJERJU (lesorez, 1957)

IZ KRONIKE GLASBENE ŠOLE V TRŽIČU

Navzlic temu, da je Glasbena šola v Tržiču zabeležila v letih od ustanovitve do danes nagel vzpon in vrsto zavidljivih uspehov, je tisk posvetil temu glasbenemu zavodu le premalo pozornosti. Ker nas loči do novega šolskega leta komajda mesec dni, ne bo napak, če v pričujočem sestavku zberemo nekaj skopih podatkov, katerih namen naj bo: posredovati ljudem, zlasti pa ljubiteljem glasbene kulture, pravo podobo tega zavoda.

Zametek tržiške glasbene šole sega v leto 1948, ko je pouk glasbe v dokaj utesnjenih razmerah posredoval glasbeni tečaj. Že takoj po prvem letu delovanja tega tečaja, so se kljub precejšnjim težavam pokazali razveseljivi uspehi, pa tudi dotok novih učencev je iz leta v leto naraščal. Številni gojenci, učni prostori, sodobna metodika glasbene vzgoje, instrumenti in še vrsta drugih važnih faktorjev, so narekovali ustanovitev ustrezne in smotrno organizirane oblike glasbenega zavoda. Želje in prizadevanja so dozorela, in tako beležimo leto 1951, kot leto ustanovitve Glasbene šole v Tržiču.

Kakor predhodnik sedanje šole — glasbeni tečaj, tako so bili tudi začetki šole dokaj težki. Glasbeni pedagogi so morali, še preden so začeli smotrno delati, izvojevati boj s primitivno miselnostjo ljudi, ki so se močno zavzemali za pouk ljudskih glasbil (harmonika, citre, kitara), medtem ko za pouk klavirja, godal in trobil niso imeli pravega razumevanja.

In kakšna je današnja podoba tega mladega zavoda? Če upoštevamo, da je minilo od ustanovitve komaj 7 let, tedaj se nam pokaže še v posebno lepi luči. — Pouk je v ustreznih učilnicah, pomanjkanje instrumentov ni preveč občutno, in če odmislimo poglavitno organizacijsko težavo: pomanjkanje učnih moči, tedaj ima zavod vse pogoje za plodno delo.

V minulem šolskem letu je obiskovalo pouk klavirja, godal, trobil in solopetja 215 gojencev.

V primerjavi tega števila s številom učnih moči — štiri stalne in osem honorarnih — res ni najti pravega sorazmerja, ki je za uspešen glasbeni pouk odločilne važnosti. Kljub tej težavi pa je šola zabeležila v preteklem letu deset internih in štiri jávne glasbene nastope. Pa tudi primerjava lanskih in letošnjih uspehov kaže lep napredek.

Že od nekdaj slovi Tržič kot mesto dobrih pevcev in ljubiteljev glasbe sploh. Da je temu tako, priča tudi zanimanje prebivalstva za te glasbene nastope. Na sleherni glasbeni produkciji, pa naj gre za interno ali javno, je dvorana vselej tesno zasedena.

Posebno poglavje dela tega zavoda pa tvori vzgoja predšolskih otrok, ki si s prvimi poskusi glasbenega poustvarjanja presenetljivo samozavestno utirajo pot v svet glasbe. — Namen tržiške glasbene šole pa ni vzgajati zgolj glasbenike, temveč tudi koncertno publiko, o čemer priča, če se povrnemo k prejšnji trditvi — več kot zadovoljiv obisk glasbenih nastopov.

Glasbeno delo pa je zabeležila kronika šole z ustanovitvijo 41-članskega orkestra, ki ga vodi ravnatelj zavoda Oton Zazvonil in ki jamči, da se kulturno življenje v Tržiču, počasi, žal, prepočasi prebuja iz agonije.

S. S.

»Moj očka je inženir«

Smrekarjevi že nekaj let živijo v malem industrijskem mestu. Prijateljev nimajo veliko, vendar tisti, ki so med izbranimi, pogosto zahajajo k njim na obiske. To so sami boljši ljudje, vsaj tako jih imenuje gospa Smrekarjeva. Njen mož je inženir in v tovarni ima kot strokovnjak ugleden položaj.

Vsak dan ko zapiska sirena dve, odhiti ing. Smrekar iz svoje pisarne in pozabi na vse probleme podjetja, s katerimi se mnogi drugi še popoldne vbadajo na tem ali onem sestanku. Po kosilu se najraje ugodno zlekne na kavč, zvečer pa se z ženo odpravi v kino ali kavarno, kjer običajno najdeta stalno družbo treh ali štirih znancev. To je dokaj ozek krog ljudi, ki se sicer v družbenem življenju nikjer ne udejstvujejo, ki pa mnogo kritizirajo.

Od časa do časa zaidejo Smrekarjevi tudi v gledališče, a le tedaj, kadar ima gospa novo obleko, da se v njej lahko pokaže pred drugimi. Moža neprestano nadleguje za denar in se jezi nad slabim zaslužkom strokovnjakov. Nekoč ji je soseda predlagala naj gre tudi ona v službo, pa jo je ostro zavrnila, da se za ženo inženirja kaj takega ne spodobi. Razen tega pa je dejala, da ne ve kam z Mojco, ki še ne obiskuje šole. V vrtec jo noče poslati, ker tam otrok baje ne znajo vzgajati. Tudi njena dva bi v vrtcu prišla skupaj z najrazličnejšimi delavskimi pokvarjenci, od katerih bi se naučila samo malopridnosti, je utemeljevala svojo nenaklonjenost do te otroške ustanove. Kljub temu, da sta bila njen Janezek in Mojca vedno pod nadzorstvom matere, sta marsikdaj zinila kako poulično kletvico. Gospa je namreč pozabila, da je v jezi tudi sama večkrat kaj takega izrekla.

Nekoč, ko je Janezek ob obisku prijateljev spet zaklel, je mati obema z Mojco prepovedala družiti se s sosedovim Markom in Ivanom. Naslednji dan je Ivanček vprašal Mojco, zakaj se noče več igrati z njim, Mojca pa mu je odgovorila: »Zato, ker je moj očka inženir, tvoj pa ne!«

Takšna je torej vzgoja, ki jo zagovarjajo Smrekarjevi, zatorej ni čudno, če se krog njihovih prijateljev tako krči, ker so taki primeri v očeh količkaj napredne okolice v svoji bednosti že kar preveč hudo smešni.

RECEPTI

JEDILNIK

Stročji fižol v omaki
Dušen riž
Kumarična solata

Stročji fižol v omaki: četrt kg fižola, slan krop, 4 dkg masti, 4 dkg moke, čebula, zelen peteršilj, zelenjavna juha, sol, pol dl smetane.

Fižol otrebimo, zrežemo na poševne rezine in skuhamo v slanem kropu. Na masti prepražimo čebulo, moko in zelen peteršilj, zalijemo z zelenjavno juho. Razkuhanemu prežganju pridenemo fižol, solimo in prevremo. Dodamo smetano. Po okusu omako lahko tudi malo okisamo in popopramo.

Kumarična solata: Kumare olupimo, zribamo (ribati jih začnemo na debelem koncu) in osolimo. Kumar pa ne ožemamo; tako pripravljene potresemo s poprom ali papriko in zabelimo z oljem in kisom. Novodobna kuhinja zahteva, da pripravimo kumare, tik preden jih damo na mizo, ne da bi odlivali sok. Po želji jim dodamo še kumino, strt česen in narezan krompir.

PRAKTIČNI NASVETI

Vodo, v kateri kuhamo pljuča, zavržemo, ker se vanjo izloči mnogo nesnage, ki se je ob klanju nabrala živali v pljučih.

Vampe očistimo tako, da jih zdrgnemo z debelo soljo in tako dolgo splakujemo v topli vodi, dokler niso čisti.

Gob ne kuhamo v slabo pološčeni posodi, ker spremenijo barvo in okus.

Prerezana čebula ostane več dni sveža, če jo namažemo z maslom.

Cvetača ostane lepo bela, če vodi, v kateri jo kuhamo, dodamo nekoliko limoninega soka ali zajemalko mleka.

Premastna goveja juha marsikomu škoduje in dela želodcu težave. Pomagamo si tako, da, preden juho zakuhamo, vlijemo v lonec nekoliko mrzle vode. Mast se na površini strdi in jo lahko posnamemo z žlico ali zajemalko.

Jetra, zlasti goveja in svinjska, bodo mehkejša, če jih bomo pred uporabo namakali v mleku.

Jetra in ledvice solimo šele, ko so opražene, siser niso mehke.

Jajca prav dobro spravimo za nekaj mesecev, če jih potopimo za trenutek v vrelo vodo, hladne zavijemo v časopisni papir, zložimo v zabojček in shranimo.

Ali: Čista in sveža jajca namažemo z 0,5 % salicilnim mazilom. Narede nam ga v lekarni. Enakomerno namazana jajca zavijemo v papir, zložimo v škatlo in spravimo na hladnem.

Kam s kuhinjskimi krpami

Ob urejanju svoje kuhinje si marsikatera gospodinja postavi to vprašanje. Nekatere razobešajo krpe po medeninastem drogu, ki obkroža vrhnjo ploskev štedilnika, kar pa seveda kuhinji ni okras. Pa tudi sicer nimajo svojega določenega mesta in se valjajo po mizah, omarah in drugje. Redoljubnejše žene spravijo krpe kar v predal, to pa spet ni v prid še mokro zloženemu platnu. Spet druge pribijejo na stranice omare železne kljukice, na katere krpe obešajo. Seveda pa mora imeti vsaka krpa svojo zanko, na kateri visi. Naša slika prikazuje boljšo rešitev. Namesto kljukic je pritrjena na omarico lesena letvica, ki ima izrezane okrogle odprtine, v katerih so trdno zalepljene tanke gumijaste ploščice. Vsaka je po sredini križno prerezana, kamor zataknemo krpo, da tam obvisi. Krpa ne potrebuje zanke, saj je prav vseeno, na katerem koncu je zataknjena. Zato je tudi delo poenostavljeno in ga opravimo hitro, ne da bi morali iskati

zanko in kljukico. Take obešalnike si lahko nabavite v trgovinah z leseno robo ali pa jih naročite pri mizarju.

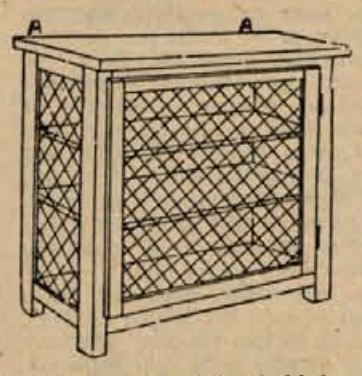

Poleti prav v vsako kuhinjo in shrambo rade zaidejo muhe, ki so kaj neprijetni gostje v vsakem stanovanju. Da jim preprečimo sprehajanje po živilih, le-ta zavarujemo z mrežastimi pokrivali ali pa si preskrbimo zamrežene viseče oziroma stoječe omarice. Tako omarico vidite tudi na zgornji skici.

Bluza je nepogrešljiv del ženske garderobe. Oblečemo jo lahko h kostimu, k plesnemu ali športnemu krilu, pa tudi k hlačam. Material, model, vzorec in barvo lahko poljubno izbiramo. Na sliki sta rumena in svetlomodra črtasta bluza ter poletno športno krilo

ŠTORKLJA NI VEDNO SAMO ŠTORKLJA

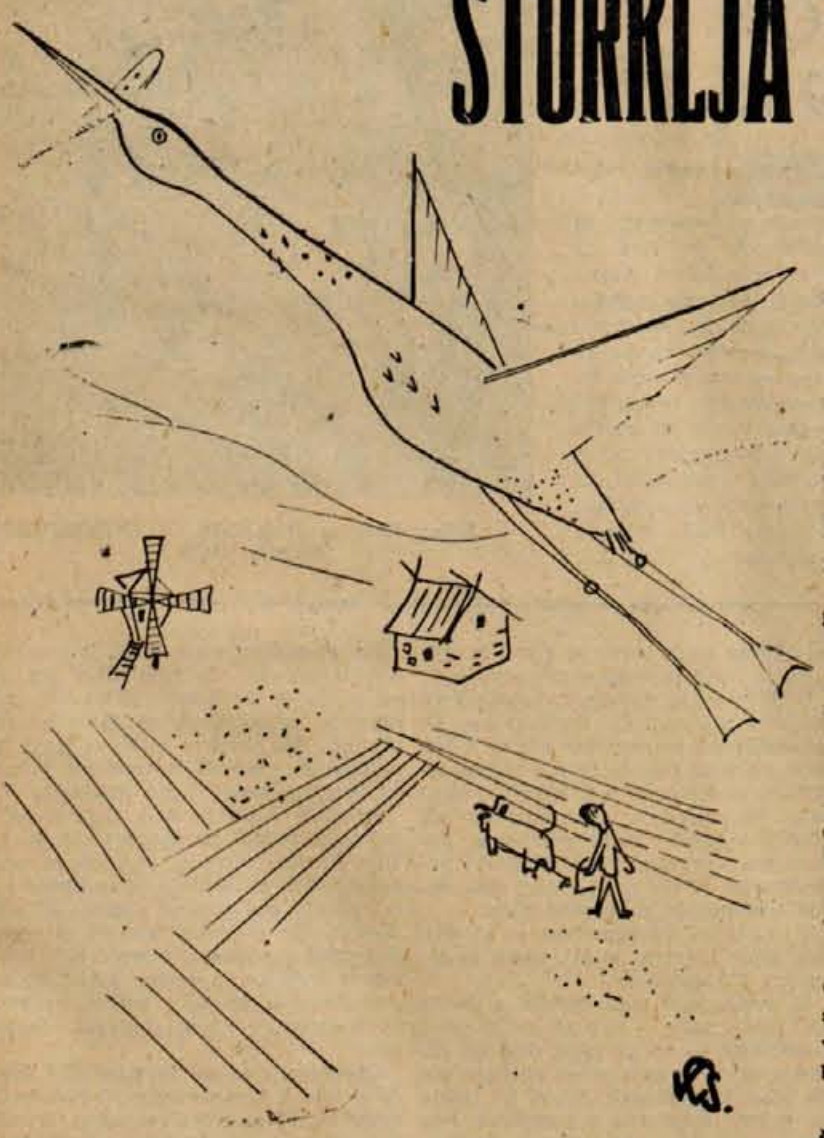

Storklja je štorklja, človek je človek — tako menijo nekateri in, mislijo, da je s tem vse povedano. Včasih pa so štorklje ljudje in ljudje štorklje. O tem pripoveduje tale zgodba.

Ni še dolgo tega, ko je na neki kmetiji na Danskem živel mož. Nekega dne je oral zemljo in kosil travo, ko se je poleg njega pojavila štorklja. Ves dan je oral in kosil in štorklja je ves dan stopala molče poleg njega. To ga je vznemirjalo, ker se je bal, da jo ne bi mahnil s koso. »Pojdi, brigaj se za svoje posle in me pusti pri miru!« ji je dejal, a štorklja se za njegove besede ni zmenila. Razburil se je in vrgel svoj žepni nož štorklji naravnost v glavo. K sreči je zgrešil, nož je padel poleg štorklje, ta ga je pobrala in odletela, držeč v kljunu nož.

Kmalu potem si je mož neznansko zaželel, da bi potoval. Odpravil se je na pot. Nikjer ni našel več miru in obstanka. Gnalo ga je iz kraja v kraj. Prepotoval je mrzle severne dežele in tropske južne pokrajine, preplul morja in prehodil puščave. Trdo in kruto življenje je bilo to, toda miru ni našel nikjer. Čutil je le, da se bo ustavil tistega dne, ko bo nekaj našel, kaj pa je bilo tisto »nekaj«, pa ni vedel.

Po mnogih letih je lepega dne pripotoval v Egipt in se ustavil v neki krčmi. Krčmar ga je vprašal, kaj išče tako daleč od doma. »Ko bi vedel!« je odvrnil nesrečnež. In povedal je krčmarju o štorklji, ki mu je odnesla nož. Od tistega dne popotuje neprestano, nikjer nima miru in obstanka.

Krčmar je vstal in šel. Čez nekaj trenutkov se je vrnil, držeč v roki nož: »Je tale morda tvoj?« Da, bil je. »Če bi me bil ti ranil«, je dejal krčmar, »potem bi moral preživljati mojih štirinajstero otrok. Tako pa ti nož vračam.«

Čim je imel kmet nož v rokah, ga je obšlo silno domotožje. S prvo ladjo se je vrnil na Dansko, kjer je pripovedoval tole zgodbo vsem, ki so ga bili voljni poslušati.

Pa naj še kdo reče, da so štorklje - štorklje in ljudje - ljudje!

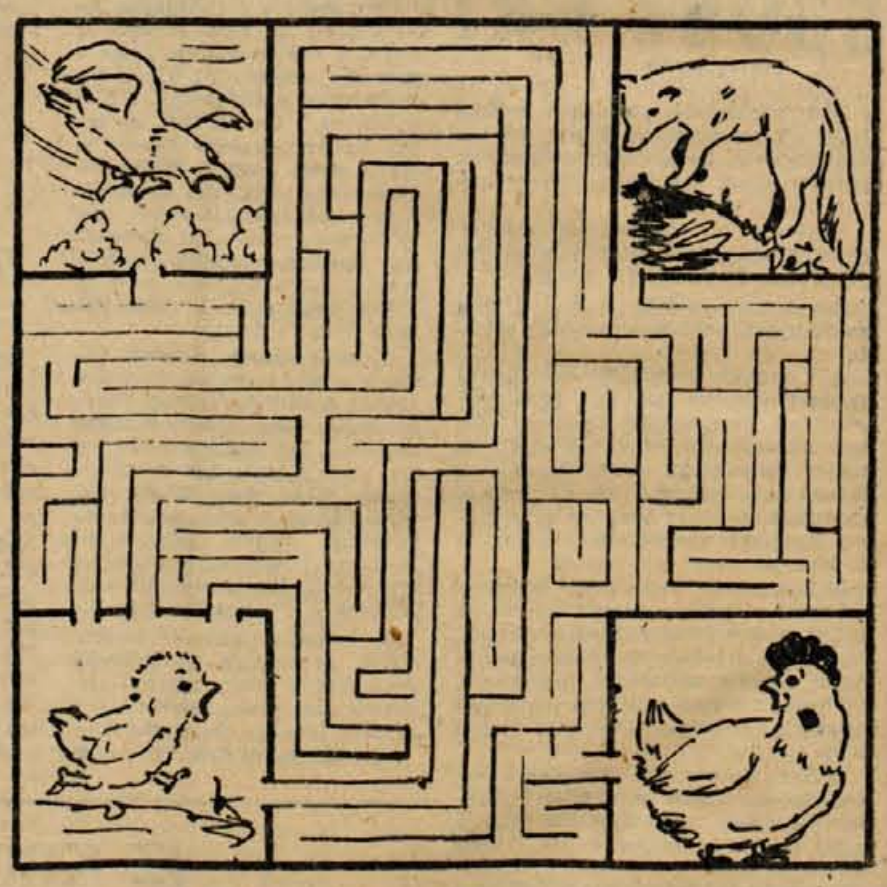

MALI PIŠČANČEK SE JE IZGUBIL. POMAGAJTE MU NAJTI POT MIMO LISICE IN SOKOLA DO MAMICE KOKLJE!

V skritem grmu

V skritem grmu črni kos
gnezdece je splel
pa mu je naš Bojanček
jajčka vsa preštel.

Zdaj pa skrbno jih vali
kosovka ves dan,
saj ji žvižga možek — kos
dokler ni zaspan.

Martina Bidovec

REBUS

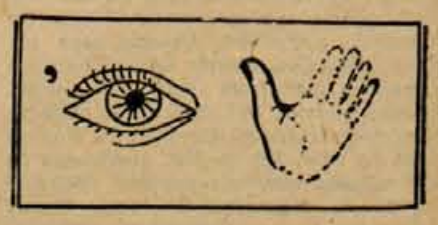

ODVOZLANE ZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE
Rešitev rebusov: letovišče, parnik.

IZTOK AUSEC — FOTO: FRANCE PERDAN

BLEJSKI ZAPISKI

S CESTE OKOLI JEZERA

Bistroumni grški filozof Heraklit iz Efeza, je že precej stoletij pred našim štetjem ugotovil, da: »Panta rei! — Vse teče!«

Življenje je v nenehnem presnavljanju in spreminjanju. Vsaka stvar, živa ali mrtva, je z vsakim trenutkom drugačna. Življenje teče... Povsod, v mestih, v gozdovih, v morjih. In tudi na cestah!

Da, tudi na cestah...

Na njih in ob njih je moč videti marsikaj.

NEREDKI BLEJSKI PRIZORI

Reporterja je zanesla pot na Bled. To idilično turistično mestece na Gorenjskem ima, povsem razumljivo, lepe ceste. Zlasti romantična je asfaltirana cesta, ki obkroža jezero. Na njej se sicer ne pripeti kdove kaj zanimivega. Ni hudih prometnih nesreč s smrtnimi posledicami. In vendar, tudi na njej in ob njej spletajo dogodki svojevrsten življenjski klopčič. Morebiti je vse to bolj romantično in premalo »senzacionalno«...

Pojdimo po vrsti.

Pred »Kazino« se gnetejo turisti. V potovalnem uradu Triglav prav tako. Ta želi informacije o izletih, drugi spet o cenah penzionov.

Mimo križišča pelje cesta do hotela »Toplice«. Pred tem najsodobnejšim gostinskim obratom na Bledu stoji vrsta avtomobilov. Večinoma inozemski, izjema so tisti, ki imajo domačo oznako. Prevladujejo limuzine z rumenima črkama — »CD...« — na črni podlagi. Tuji diplomati, utrujeni od mnogih razgovorov za zelenimi mizami, so sedaj na oddihu na Bledu. Kot kaže, jim alpska klima prav dobro dene... Hotelsko kopališče je vedno polno, če je lepo vreme. Slišati je razigrane otroke in odrasle.

Podoba je, kot da je vse »kar leze in gre« na Bledu na dopustu, da vse počiva...

Prvega »delovnega človeka« na poti sva srečala takoj za prvim ovinkom. France ga je »stisnil«, jaz pa ogovoril.

»Rudolf Miholov, mi je ime,« je dejal cestni pometač in se malce začudeno nasmehnil. Iz oči sem mu bral začudenje, češ, kako neki ste se spomnili prav name, tako nepomembnega človeka, ki skrbi za čistočo ceste, ob toliki množici tujih — zanimivejših blejskih gostov...

»Doma sem iz okolice Čakovca, cestni pometač na Bledu pa sem že nekaj let!« — Miholov dela osem ur, za kar prejema 12.000 dinarjev mesečne plače.

Bled je sicer znan kot čisto in negovano mestece, zato me je zanimalo, kakšno »blago« je med odpadki. — Povečini — čokoladni ovitki, tu in tam kakšna konzervna škatlja, mastni ovojni papir...

»Veste, turisti bi mi olajšali delo, če bi malo bolj pazili in ne bi odmetavali najrazličnejših ostankov skozi okna avtomobilov kar na cesto. — To je res grdo!« je še pristavil.

Ima Miholov prav? — Presodite sami!

Nato pet sto metrov nič posebnega. Le v Mlinem se je kopalo nekaj mamic z otroci.

Cesta zavije dalje v blagem padcu z rahlimi ovinki proti Zaki. — Na desni je stal rumeni avtobus, poln avstrijskih izletnikov, ki so pravkar prvič prišli na Bled in si ogledovali panoramo jezera. Ne bi mogel reči, po obrazih sodeč, da jim Bled ne ugaja.

Izza prvega ovinka, le nekaj deset metrov daleč od te inozemske skupine, sta prišla On in Ona.

Bi bilo komurkoli težko uganiti, kaj sta govorila?

Denimo, da je bilo takole. Bržkone bo najbolj verjetno.

On: »Ti je všeč, draga moja?«

Ona: »Ja...«

On: »Me imaš rada?«

Ona ga je nežno pogledala in mu položila roko čez ramo.

Šla sta mimo naju, ne da bi se menila za radovedneže, od katerih ju je marsikdo gledal z zavistjo. — Lepo je na Bledu, zlasti v dvoje... Še posebej, če mamica tega ne ve...

Zaka.

V lepem zalivčku je še lepši camping prostor. Zanj najbrže bolj vedo tuji, kot naši turisti, saj le-ti prevladujejo. Za avtomobile so imeli pripete hišice na kolesih, v katerih je — razmeram primerno — skoraj razkošno udobje, in celo motorne čolne. »Badminton — perjanica —« je bila najpriljubljenejša igra.

Tri sestrice iz Strassbourga: Monika, Marija in Cecil kar niso mogle iz vode. Oče in mati sta ju svarila pred prehladom in komajda so zalegle njune besede. — Za spomin na Bled bodo odnesle s seboj v Francijo nekaj školjk, ki so jih nabrale tik ob obali.

Tam na jasi, ob gozdičku sta ležala drug poleg drugega fant in dekle ali pa tudi mož in žena. Kdo ve? — Nekaj metrov stran od njiju pa je družbica ob »Fiatu - 600« živahno tarokirala...

Vse do čolnarne je bilo nato še nekaj parčkov, ki se jim očividno ni nikamor mudilo. Kam pa naj bi se jim mudilo? — Dopust je za to, da se sprostiš in pozabiš na vsakdanje tegobe.

Pod hrastovimi drevesi so veslači splitskega »Mornarja« čistili tekmovalni čoln. Tu je bil tudi Perica Vlašič, naš najboljši skiffist. Sedaj trenira na Bledu celotna državna veslaška reprezentanca, ki bo odpotovala konec meseca na evropsko prvenstvo v Duisburg.

ON IN ONA BOSA NA ASFALTNI CESTI

Na tem delčku ceste je življenje nekoliko drugačno, brez vsaj navidezne turistične monotonosti.

Postavni, mišičasti Perica je pripovedoval, da po njegovem mnenju, v vseh športih zmaguje kondicija. Tudi naši veslači trenirajo več kot šest ur dnevno. Menil je, da se bodo na letošnjem prvenstvu bolje odrezali kot pa so se lani na Bledu.

Če bi od čolnarne do blejskega kopališča srečali Mežana na njegovem »fijakerju«, ne bi bilo prav nič čudnega. Pa ga nismo. S Francetom sva ga našla pri počitku tik ob cesti, v senci, ki so jo metale košate krošnje dreves, morebiti sto metrov od »Park hotela«. Ni dremal, pa tudi povsem buden ni bil. Sedel je na koleslju in čakal...

Najin obisk ga je nekako presenetil in od začetka je bil nejevoljen, ker je bržkone ugotovil, da nisva »njegovi stranki«.

Toda omehčal se je...

»Že trideset let vozim s tem kolesljem tujce po cesti okoli jezera, v Ribno, v Vintgar... Nič ni več ta pravega zaslužka... Eh, takrat, ko so na Bled prihajali Dunajčani, takrat pa je »šlo«...

Dunajčani še prihajajo, dragi Mežan, toda fijaker, vse kaže, ni več interesanten. Izpodrivajo ga avtomobili, motorji in celo mopedi. Le najbolj petični gostje se še zapeljejo z njim. Zato tudi ni ta pravega »kšefta«...

Najina krožna pot po tej »večni« blejski cesti je bila končana...

V parku pred nekdanjim Zdraviliškim domom je igrala godba iz Maribora in številni gostje, ki jim kopanje ni poglavitna zabava na dopustu, so poslušali popoldanski promenadni koncert...

Popoldan se je že jel umikati večeru, življenje na cesti okoli jezera pa še ni zamrlo. Bržčas ne zamre nikoli. Tudi ponoči ne, ko se bahava luna koplje v jezeru... In prav gotovo tudi takrat ne, ko turistična sezona odstopi svoj primat jesenskemu in zimskemu dolgočasju...

MEŽAN NIKAKOR NE MORE POZABITI DUNAJČANOV...

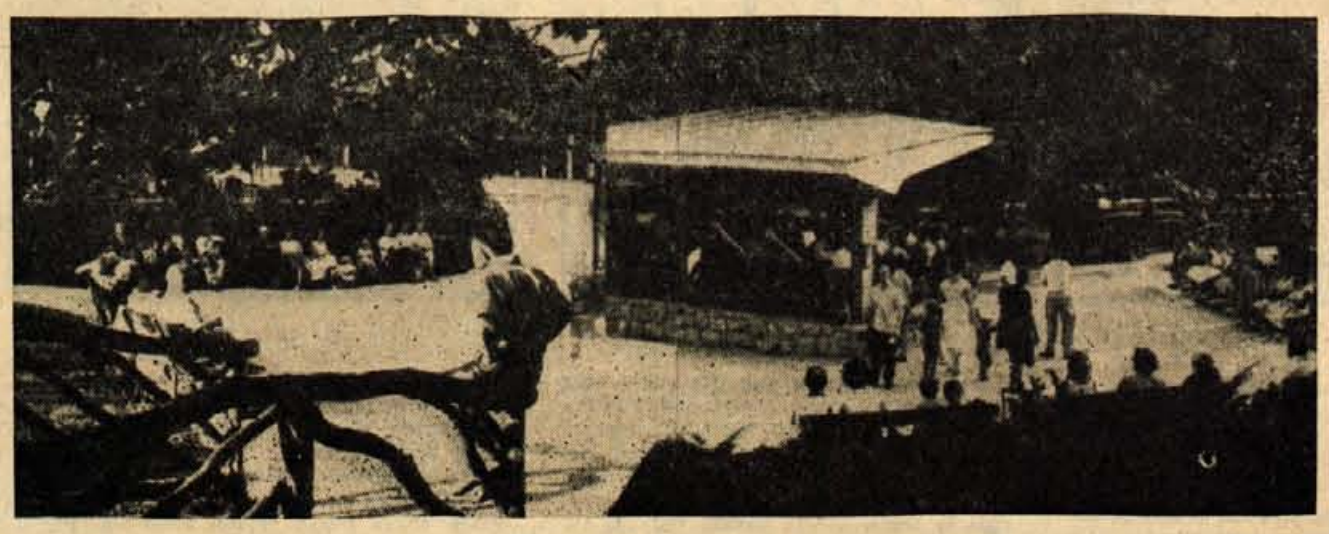

PRIJETNO POPOLDNE OB ZVOKIH PROMENADNE GLASBE

gorenjske bodice

Za uvod nekaj o vrlih Ločanih.

△ Ni dosti falilo, pa bi se zadušil pri novih blokih »Pod Kamnitnikom« v Škofji Loki. V neposredni bližini teh blokov je namreč prostrano smetišče, kamor mečejo prebivalci teh blokov smeti. No, če sem že govoril o smradu, mi ne bo treba posebej razlagati, da to smetišče prijetno diši. Ko sem misijonaril okrog stanovalcev, jim govoril o tem, da smetišče kvari podobo okolice blokov, so se mi režali v brk in me na kratko odrajtali: »Stvar okusa!«

△ Za konec pa še majhen spodrsljaj. — Če so mi štorijo tjavdan natvezli, upam, da ne bo posebne zamere — smešno je pa le.

Za 4. avgust je bila napovedana fusbalska tekma med sindikalno reprezentanco iz Kranja in VSV iz Beljaka. Pa so se sindikalni žogobrci popraskali po glavah in dejali: »Fantje, na štacjonu jih bomo počakali in po njihovo pozdravili — pa amen!« — Rečeno - storjeno. Kupili so šopek rož, eden izmed športnikov se je fletno nadudlal lep pozdravni govor v nemščini in vse je bilo nared. Pravijo, da jih je precej nervoza pestila, ko so čakali na kranjskem peronu in da je tisti s pušeljcom venomer žebral tisti slavospev v nemščini. Naposled je vlak pricijazil. Na vratih vagona so se pojavili pričakovani fusbalisti. Tisti žogobrc s pušeljcem je skočil pred prišlece in jih v najčistejši nemščini pozdravil. Vodja pozdravljenega moštva je kar zazijal od začudenja in dejal v najčistejši škofjeloščini »Kaj pravi tale? Saj ga niti ne razumem?!« — Smola pa res nikdar ne počiva. Naši žogobrci so po naključju pozdravili škofjeloške kolege, ki so se pripeljali v Kranj z istim vlakom kot Beljačani. — Pravijo, da je naše fusbaliste ta pomota tako giftala, da so od same jeze naklestili Beljačane s šestimi goli.

Vas pozdravlja

Vaš Bedičar!

GLAS GORENJSKE

SPOMINSKE OBJEKTE TUDI PRIMERNO VZDRŽUJMO

Z odkritjem spominskih plošč in spomenikov žrtvam fašističnega nasilja naša dolžnost in obveznost do padlih tovarišev nikakor ni izpolnjena. S postavitvijo omenjenih objektov se poraja nova obveznost: te spominske objekte je treba tudi primerno vzdrževati.

Primerov slabo oskrbovanih spomenikov in grobišč ni mnogo, vendar ni moč prezreti osamljenih primerov. Takšen primer je grobišče talcev v Begunjah. Medtem ko je grobišče v Dragi primerno oskrbovano, je grobišče v grajskem parku močno zanemarjeno. Sicer ni moč zanikati prvotnih naporov za lepo oskrbovano grobišče, o čemer priča z dobrim vrtnarskim okusom zasajeno cvetje in okrasno grmičevje, vendar pa kvarita lepo podobo visoka trava in plevel, ki sta prerasla grobišče. Tudi napisi talcev na nagrobnikih kličejo po obnovitvi, saj jih je zob časa docela izlizal. Svojci nekaterih padlih so sicer sami z neveščo roko obnavljali te napise, vendar je dež neustrezno rdečo barvo izpral in pordečil nagrobnike, kar učinkuje neestetsko.

S.

V PREDOSLJAH SO POPRAVILI VOZNO TEHTNICO

Vozna tehtnica v Predosljah je bila več mesecev zaprta, ker je bila pokvarjena, ozir. so tehtali, čeprav je bila pokvarjena vsled česar so jo morali z odločbo sodnika za prekrške zapreti. To pa je pri tamkajšnjih prebivalcih vzbudilo precejšnje negodovanje, ker so jo skoro dnevno rabili domačini, kakor tudi okoličani. Tehtnico so sedaj popravili in spet služi svojemu namenu.

-an

KAMEN spotike

AGRAKADABRA

Seveda nimamo ničesar načelnega proti raznim sejmarskim atrakcijam, med katerimi je »črna magija« imela že od nekdaj pomembno mesto; če so ljudje voljni dajati svoj denar za razne neumnosti — naj ga pa dajejo. Vendar se nam ne zdi prav, da v času, ko imamo gledališke svete, filmske svete itd., nihče ne pomisli na sporede raznih »čarodejev« in »znanstvenih astrologov«, ki so včasih na meji neokusnosti. Nekaj takih neokusnih točk je imel v svojem sporedu tudi »znanstveni astrolog«, ki je pred dnevi nastopal v Kranju in bližnji okolici; eno izmed najbolj neokusnih kaše naša slika.

Ali ne bi organ, ki izdaja dovoljenja za take prireditve, mogel zagotoviti obenem vsaj to, da ne bi prihajale na sporede teh prireditev neokusnosti, kakršna je ta na naši sliki?

ZADNJA STRAN

MIMI MALENŠEK KONIČ

VIGENCI* 63

ROMAN

- Zavil je po trgu naravnost k »puklastemu Blažku«. V gostilni je bilo glasno, kovači so spet zaslužili in vsak večer je bila gostilna polna. Sedeli so pri vseh mizah in še v veži. Dominik je šel v veliko sobo in gledal, kam bi sedel. Opazil je, da ga ljudje še zmeraj gledajo kot tujca, vsiljenca, le malokdo ga je pozdravil. Ugibal je, kako bi se najlaže spustil v pogovor z njimi. Moral je najeti novih delavcev, takoj jih je moral imeti. V trgu je bilo še vedno mnogo ljudi brez dela. Potem pa se mu je zazdelo vse tole pregovarjanje in spraševanje malenkostno, hotel je zgrabiti s silo in dobiti ljudi na mah. Ustavil se je ob veliki mizi pod oknom in čeprav je bilo okrog nje polno ljudi, je z bahato kretnjo vrgel na mizo dva goldinarja in zavpil:

»Blažek, vina, da bodo ljudje pili!«

Kovači so se osuplo spogledovali. Blažek svojim očem ni verjel, ko je videl na rjavi mizi dva srebrna goldinarja.

»Ali za vse?« je vprašal začudeno.

»Za vse!« je ukazal Dominik in s komolcem odrinil tistega, ki je sedel na skrajnem koncu. Kovači so se stisnili v kot in kmalu je imel dovolj prostora.

Blažek je stekel po vino, prinesel je kar tri štefane. Kovačem so se širile oči, tisti, ki so sedeli pri peči, so vstajali in se gnetli bliže. Dominik jih je sam vabil k mizi.

»Pijte! Nikogar naj ne bo sram!«

Sam je nalival pijačo in jo ponujal najbližjim. Kmalu se nihče ni obotavljal, kovači so pili na njegovo zdravje. Nekdo je zavpil, da ga ni v Kropi, kot je Dominik. Ko je že steklo nekaj vina po žejnih grlih, je Dominik pogledal po ljudeh in vprašal glasno, da bi prevpil trušč:

»Ali hoče kdo delati?«

Tisti, ki so prej žulili osminke pelinovega špirita in so prvi prišli k mizi, so vprašali, če ve za delo.

»Jaz vas vzamem,« je dejal Dominik. »Kdor hoče delati pri meni, naj pride jutri zjutraj ob šestih.«

Kovači so zijali, toda vino jih je spravilo v dobro voljo, nikomur več ni prišlo na misel, da bi ga kaj več vprašal. Samo majhen, suhljat kovač je neprestano tiščal vanj in spraševal:

»Koliko pa boš plačal? Ti, koliko pa misliš plačati?«

Dominik se je otresel vsiljivca. »Toliko, kolikor plačujejo drugi. Če hočeš zaslužiti, pridi zjutraj in če imaš babo, pripelji jo s seboj! Tudi otroke lahko pripelješ. Plačam po goldinarju, fretarjem pa po enoindvajset krajcarjev. Kdor hoče, naj kar pride!«

Nihče ni pomislil, da drugod plačujejo bolje, vsi pa so začeli hvaliti Dominika in se mu ponujati. Segali so mu v roko in preden je minil večer, je imel dvanajst novih delavcev. Ducat kovaških rok je segalo po kozarcih in vsi so pili na njegovo zdravje. Nič več ga niso gledali kot pritepenca, enega izmed mnogih, ki so poskusili srečo v vigencih in so najkasneje v letu ali dveh propadli in se izgubili v svet.

Ko so prišle v gostilno ženske, ki so izvedele, da so možje dobili delo, se je Dominik poslovil. Še enkrat je ponovil naj pridejo drugo jutro k njemu vsi tisti, ki želijo delati, potem je šel.

Prav na trg so ga spremljali veseli vzkliki kovačev.

Gordana Miletić, nosilka glavne ženske vloge v novem filmu »Zenica« srbskega podjetja UFUS

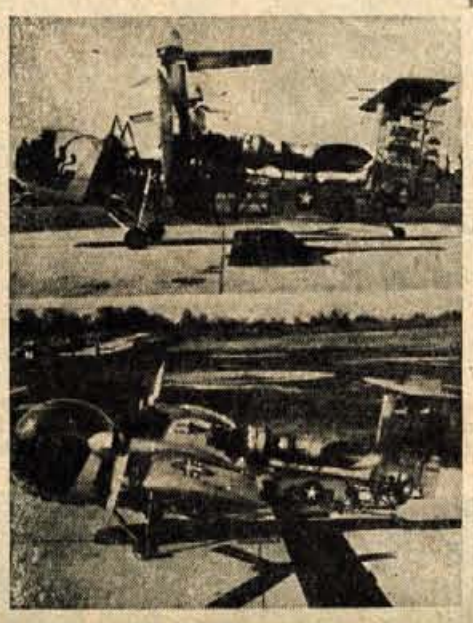

Pripadnik edinic ameriški mornarice, ki znanstveno raziskuje Antarktiko, je v precej nenavadni obleki videti kot ptičje strašilo, vendar ga ta obleka brani pred vetrom, snegom, ledom in močnim soncem

BLEJSKI RAZGLEDNICI

DA BODO CESTE ČISTE, SKRBI RUDOLF MIHOLOV IZ ČAKOVCA

LIMUZINA PRI LIMUZINI

(Glej reportažo na 7. strani)

Neobičajno letalo na sliki levo ima gibljiva krila. Krila lahko postavijo v navpični položaj — v tem primeru se letalo dvigne in leti kot helikopter. Kadar krila stojijo vodoravno, pa to čudno letalo leti kot vsako drugo. Izdelala ga je tovarna Vetrol v ZDA.

ZGODOVINSKI IN DRUGI PAPERKI Z GORENJSKE

Kranjčani so bili mirni in gostoljubni, a tudi bojeviti. Kadar se jih je lotevala bojevitost, so napadali sosednje dežele predvsem zato, da bi pokazali svojo hrabrost. Tako se je l. 1478 pridružilo petinsedemdeset kranjskih meščanov Ljubljančanom, Kamničanom, Škofjeločanom in Radovljičanom, da so vpadli na Furlansko, kjer so požgali več vasi in uničili nekaj trdnjav, domov pa so pripeljali kot plen mnogo živine. L. 1428 so skupaj z Ljubljančani in Kamničani napadli celjsko grofijo, požgali več vasi okoli Celja in zaplenili nad dvesto glav goveje živine.

Kdaj je dobil Kranj mestne pravice, viri molče. Že 1221 se omenjajo kranjski meščani, leta 1256 pa izrecno tudi mesto. Mestne pravice in svoboščine, ki so bile potrjene od raznih vladarjev, so znane iz 15. stoletja. Vojvoda Ernest Železni je leta 1414 potrdil mestu prejšnje pravice, zlasti, da jim ni treba plačevati mitnine. On je 1422 dal tudi ukaz, da morajo kranjski meščani graditi vse hiše le iz kamenja in jim naslednje leto podelil pravico voliti mestnega sodnika na dan sv. Jurija. Prvi mestni sodnik je bil Klemen Kawrein.

Pravice so mestu potrdili tudi drugi vladarji. Cesar Friderik III. je 1451 sam obiskal Kranj in mu leta 1493 potrdil pravico do dveh letnih sejmov. S cesarsko listino iz 1488 in 1597 so dobili meščani pravico pobirati mitnino za vzdrževanje mestnega obzidja in utrdb. Ostanki tega obzidja so danes še dobro vidni na Škrlovcu in v Pungertu, kjer je ohranjen tudi stolp, ki so ga dolgo uporabljali za zapore, danes pa stanujejo v njem stranke. Mestne svoboščine in posebne pravice so potrdili še: Ferdinand I. leta 1529, cesar Jožef I. leta 1706, cesar Karol VI. leta 1719 in naposled cesar Jožef II. leta 1784 z dostavkom, da jih lahko poveča, zmanjša ali v slučaju potrebe tudi odpravi.

Kranjčani so bili na svoje svoboščine in posebne pravice zelo ponosni. Celo tako daleč je šel ta ponos, da jih drugim niso hoteli priobčiti. Sam Vajkart Valvasor se pri opisovanju Kranja bridko pritožuje, češ da mu niso dovolili vpogleda v mestne arhive.

Ne bo odveč, če si prihodnjič ogledamo, kako je slavni zgodovinar opisal Kranj in njegove prebivalce v svoji »Slavi Vojvodine Kranjske«, ki je izšla leta 1689 v Nürnbergu (drugi natis v Novem mestu 1877) in je gorenjskim bralcem v splošnem le težko dostopna. Iz skopega opisa, saj mu vstopa v mestni arhiv niso dovolili, je poleg opisa mesta razviden tudi značaj kranjskega meščana.

2

TOM IŠČE ZAKLAD

MARC TWAIN: DOGODIVŠČINE TOMA SAWERJA

PRIREDIL: IVAN ABRAM

RISE: MILAN BATISTA

5.

Še daleč sta bila od tega, da bi resnično našla zaklad, pa sta se že začela pogovarjati o tem, kaj bosta naredila z denarjem. »Povej mi, Huck, kaj bi ti storil s tvojim deležem, če bi našla zaklad?« — »Kaj? Vsak dan bi si kupil potico in pokalico in v vsak cirkus bi šel.« — »Jaz pa si bom kupil nov boben, potem ta pravi meč, rdečo ovratno ruto in še mladega buldoga!« Začela sta kopati. Pol ure sta delala in se potila, toda brez uspeha.

6.

Delala sta še pol ure. Še vedno nič! Huck je dejal: »Tom, ali so zakladi vedno tako globoko zakopani, kakor tale tukaj?« — »Včasih, vedno pa ne. Po navadi ne, toda mislim, Huck, da nisva našla pravega kraja.« Tako sta si izbrala nov prostor in znova začela kopati. Delo je šlo sicer počasi od rok, vendar napredovala sta. Ko jima je bilo le dovolj, se je Huck naslonil na lopato, si z rokavom obrisal pot s čela in vprašal: »Kje bova potem kopala, ko bova tu opravila?«

7.

»Mislim, da bi se lotila starega drevesa, tam na Cardiffskem griču, za hišo Douglasove vdove.« — »Dobro bo tako, Tom. Samo če nama vdova ne bo vzela zaklada. Na njenem svetu je?« — »Kaj še, Huck! Morda bo že poskušala, toda kdor najde enega izmed skritih zakladov, je njegov.« — Nadaljevala sta delo. Toda kot poprej, tudi tokrat brez uspeha. Takrat pa Tomu šine misel: »Huck, ali sva neumna. Delala sva zaman. Ponoči se morava vrniti. Ali boš lahko prišel?«

8.

»Mislim da!« — Po domenku sta skrila orodje v grmovje. Huck je prišel ponoči mimo hiše in zamijavkal. To je bil znak za naša iskalca zakladov.

Ob določeni uri sta bila dečka na mestu, toda noč je bila temna. Tesno jima je bilo pri srcu in le malo sta govorila. Končno se jima je zdelo, da je že polnoči. Zaznamovala sta kraj, kamor je padala senca live veje in začela kopati. Upanje je naraščalo, toda znova in znova se ju je polaščala malodušnost.